

KOKKOLA, VANHAN SATAMANLAHTI

YLEISKAAVOITUSALUEEN MUINAISJÄÄNNÖSTEN

INVENTOINTI 2000

LAURI SKANTSI & MARCUS RISKKA

Sisällysluettelo

Arkistotietoja.....	2
Tiivistelmä.....	3
Johdanto.....	4
1. Kokkola Vanhan satamanlahti (1) Morsiusaari.....	5
2. Kokkola Vanhan satamanlahti (2) Soldatskär.....	6
3. Kokkola Vanhan satamanlahti (3) Davidsberg.....	7
4. Kokkola Vanhan satamanlahti (4) Mustakari.....	8
5. Kokkola Vanhan satamanlahti (5) Halkokari, Vallilan tontti.....	9
6. Kokkola Vanhan satamanlahti (6) Halkokari, uimaranta.....	10
7. Kokkola Vanhan satamanlahti (7) Tanssilava.....	13
8. Kokkola Vanhan satamanlahti (8) Punainensilta.....	14
9. Kokkola Vanhan satamanlahti (9) Pikiruukki.....	15
10. Kokkola Vanhan satamanlahti (10) Harrbådantie.....	17
11. Kokkolan Vanhan satamanlahdella kesällä 1997 löydetyt laivojen hylkyjen osat.....	18
12. Yhteenveto.....	19
Viitteet.....	20

Liitteet: Mustavalkonegatiiviluettelo, karttamerkit, ote peruskartasta, yleiskartat 1-9, kopioita vanhoista kartoista: kartat 1, 6, 7, jäljennöksiä kalliokirjoituksista 1-2, pohja- ja profiilikartat 1-17, kuvataulut.

LISÄKSI = VANHAN SATAMANLAHTIEN YLEISKAAVA

EHDOTUKSET MUINAISJÄÄNNÖSTEN SUOJA-ALUEIKSI

PETRA NYGÅRD: PIKIRUUKIN SUOJELUEHDOTUS

Arkistotietoja

Tutkimusalueen nimi: Vanhan satamanlahti

Kunta/Kaupunki: Kokkola

Tutkimuksen laatu: Inventointi

Kohteen ajoitus: 1700-1800-luvut

Peruskarttalehti: 2322 11 Kokkola

Tutkimuslaitos: KH Renlundin museo

Kenttätyöaika: n. 1 kk

Tutkimusten kustantaja: Kokkolan kaupunki

Löydöt:-

Rakennusfragmentit:-

Rahakammioon toimitetut rahat:-

Mustavalkonegatiivit: KHRMARK, KHRM 9, KHRM 10, KHRM 11, KHRM 12, KHRM 13, KHRM 14, KHRM 15

Aikaisemmat tutkimukset: Petra Nygård, Pikiruukki 1999

Kirjallisuusviitteet: Sylvi Möller 1970: Kokkolan kaupungin historia osa 3, Eugen Söderström 2000: Kokkolan vanhan satama-alueen historia (julkaisematon) Eeva Eitsi 2000: Kriminsodan aikaisten tykkipattereiden muinaismuistoalueen ja sen lähiympäristön kunnostussuunnitelma 2000.

Kaivauskeromuksen sivumäärä: 21

Liitteet: Mustavalkonegatiiviluettelo, Ote peruskartasta, yleiskartat 1-9, pohja- ja profiilikartat 1-17, jäljennöksiä kalliokirjoituksista (jäljennökset 1-2), kopiot vanhoista kartoista 1, 6,7.

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka: KH Renlundin museo, Kokkola

Kansi: Kopio Halkokarin kahakkaa esittävästä litografiasta vuodelta 1854. Lähde: Kokkolan kaupungin historia 3. 1970

Tiivistelmä

Kokkolan Vanhan satamanlahden alueella suoritettiin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointia kesällä 2000. Inventoinnin syynä oli alueen yleiskaavoitus. Alueelta tunnetut muinaisjäännökset dokumentoitiin ja näiden lisäksi pyrittiin löytämään ennestään tuntemattomia jäännöksiä vanhojen karttojen ja maaston topografian perusteella Muinaisjäännöskohteita paikallistettiin kaikenkaikkiaan 10 ja niistä suurin osa ajoittuu 1800-luvulle. Seuraavassa kohteet lyhyesti: (1) Morsiussaaren luoteiskärjen kallioista löydettiin kirjaimia ja vuosilukuja hakattuna kallioon. Hakkaukset on tehty lähinnä 1800-luvun loppupuoliskolla. (2) Soldatskärin pohjoisrannalta löydettiin mahdollisia jälkiä paikalla tapahtuneesta laivanrakennustoiminnasta 1700-1800 luvuilla. (3) Davidsbergiltä puolestaan löydettiin kaksi matalaa kiviröykkiötä, joiden funktio jäi arvoitukseksi. Tämän lisäksi löydettiin pieni luola, jota on voitu käyttää tilapäisenä yöpymispaikkana historiallisella ajalla. (4) Mustallakarilla oli tervan varastoinnista enää jäljellä vain pieni kovettuneen tervan alue. Kriminsodanaikaisia puolustusrakenteita (vallituksia) on säilynyt hyvin Halkokarilla Ulla-Stina ja Aimo Vallilan tontilla (5), Halkokarin tanssilavan kaakkoispuolella (7), sekä Pikiruukissa (9) ja Harrbådantien varrella (10). Lisäksi Halkokarin uimarannan alueella (6) on säilynyt runsaasti 1800-luvun makasiinien perustuksia, joissa on säilytetty mm. tervaa. Suntin ylittävän punaisensillan koillispuolella on muutamia pienehköjä kovettuneen tervan alueita, jotka ovat jäänteitä paikalla harjoitetusta tervakaupasta 1800-luvun lopulla.

1. Johdanto

Kokkolan Vanhan satamanlahden alueella suoritettiin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi loppukesällä 2000. Inventoinnin lähtökohtana oli Kokkolan kaupungin yleiskaavoitus Vanhan satamanlahden alueella. Kyseiseltä alueelta oli tiedossa historiallisen ajan - lähinnä 1800-luvun - muinaisjäännöksiä, joten inventointi alueella katsottiin tarpeelliseksi. Inventoinnin järjesti KH Renlundin museo ja sen toteutuksesta vastasivat hum. kand. Lauri Skantsi ja fil. yo. Marcus Riska. Avustajana toimi työharjoittelija Marko Järvelä.

Vanhan satamanlahden alueella on ollut suuri merkitys Kokkolan kaupungin historiassa 1700 ja 1800-luvuilla. Terva oli Kokkolan tärkein vientiartikkeli 1880-luvulle asti ja 1700-luvun lopusta alkaen lahden itärannalla sijaitseva Halkokarin alue näytteli tervakaupassa keskeistä osaa. 1700-luvun lopulla se toimi laivojen rakennuspaikkana ja sen jälkeen pääasiassa tavaroiden varasto- ja lastauspaikkana. Lahden etelärannalla sijaitsevalla Pikiruukin alueella valmistettiin pikeä aina 1860-luvulle saakka. Lahden länsirannalla sijaitseva Sannanrannan alue on toiminut huvila-alueena vuodesta 1865 alkaen. Vanhan satamanlahdella käytiin taisteluja Krimin sodan aikana vuosina 1854-55.

Vanhan satamanlahden maaperä vaihtelee maaston korkeussuhteiden mukaan avokalliosta moreeniin ja alavimmilla alueilla silttiin. Vesiolosuhteet seuraavat samoin korkeussuhteita (Eetsi 2000: 4). Lahden etelä- ja länsipuoli on enimmäkseen alavaa maastoa, jota hallitsee sekapuusto. Lahden itäpuoli on sen sijaan pinnanmuodoiltaan jyrkempää ja kallioisempaa, mistä johtuen rannansiirtyminen ei ole ollut siellä yhtä nopeaa kuin länsipuolella. Lahden kaakkoispuolella laskee mereen kaupungin läpi virtaava kapea joki, Sunti.

Inventointi aloitettiin tutustumalla alueen 1700 ja 1800-lukujen karttamateriaaleihin. Inventoinnissa yritettiin paikallistaa vanhoissa kartoissa näkyviä kohteita ja niitä kohteita, jotka olivat jo tiedossa. Entuudestaan tiedossa olevia kohteita olivat Krimin sodanaikaiset puolustusrakenteet Halkokarilla, Pikiruukissa sekä Harrbådantien varrella, Soldatskärin laivanrakennuspaikka, Mustankarin laivankorjaus- ja tervanvarastointipaikka, Halkokarin uimarannan makasiinien jäänteet ja punaisensillan läheisyydessä olevat kovettuneen tervan alueet. Maastossa pyrittiin löytämään myös ennestään tuntemattomia kohteita maaston topografian perusteella. Inventoinnissa dokumentoitiin kaikkiaan kymmenen muinaisjäännöskohdetta. Paikallistetut muinaisjäännökset kuvailtiin kirjallisesti, valokuvattiin ja sijoitettiin kartalle, osasta piirrettiin myös pohjapiirustukset ja profiilikartat. Koekuoppia ei kaivettu. Tässä raportissa kaikki kymmenen muinaisjäännöskohdetta käydään yksitellen läpi. Jokaisesta kohteen osalta pyritään esittämään sijaintitiedot, kertomaan tiivistetysti kohteen historiasta ja ympäristöstä sekä kentällä tehdyistä havainnoista.

1. Kokkola Vanhan satamanlahti (1)Morsiussaari

1.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Kallioon hakattuja vuosilukuja ja kirjaimia

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7086 60 Y= 2456 75 Z=n.2-2,5

Maanomistaja: Eeva ja Juhani Kuusio

Mustavalkonegatiivit:-

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartta 1.

Muut liitteet: Jäljennöksiä kalliokirjoituksista (jäljennökset 1-2)

Suojeluluokitus: II

1.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Jonas Cajanuksen vuonna 1763 piirtämästä kartasta voidaan päätellä, että nykyisen Morsiussaaren luoteiskärki oli tuolloin hyvin pieni saari merenlahdessa (kartta 1). Saaren kalliolle pystytettiin ensimmäiset tuparakennukset 1840-luvulla ja saaren vesijättömaalle alkoi nousta huviloita vuodesta 1910 alkaen (Söderström 2000:3).

1.3. KOHDEKUVAUS

Morsiussaari on n. kilometrin pituinen ja 100-200 m leveä lähes pohjois-etelä suuntainen saari Vanhan satamanlahdella. Saari sijaitsee aivan rannan tuntumassa vatapäätä Soldatskäriä ja Gamla varvetia. Saari on kaakkoisreunastaan yhteydessä mantereeseen sillalla. Saarella on hyvin tiheä huvila-asutus. Morsiussaaren luoteiskärki on kalliota ja siellä on saaren korkein kohta, 2,66 mmpy. Tältä kalliolta löytyi muutamia kalliohakkauksia. Vanhin löydetyistä hakkauksista on vuodelta 1855 ja siinä on kirjaimet LCL ja CEL (jäljennös 1). Kirjainten yläpuolelle on hakattu risti ja alapuolelle vuosiluku. Muina hakkauksina mainittakoon tähti, jonka keskellä on vuosiluku 1899 ja henkilön nimikirjoitus, jonka alapuolella vuosiluku 1899 (jäljennös 2).

2. Kokkola, Vanhan satamanlahti (2), Soldatskär

2.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Laivanrakennuspaikka

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7086 00 Y=2457 25 Z=n.3

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit:-

Karttaliitteet: Ote peruskartasta

Suojeluluokitus: II

2.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

1800-luvulla Kokkolan kauppalaivasto oli maamme suurimpia. Laivanrakennus keskittyi Vanhan satamanlahden itärannalle Soldatskäriin ja Vanhalle varville. Soldatskär toimi jo 1700-luvun puolella merkittävänä laivanrakennuspaikkana ja siellä rakennettiin vuosittain isompia ja pienempiä aluksia (kartta 1). Nykyään paikalla toimii leirikeskus.

2.3. KOHDEKUVAUS

Soldatskär on kallioinen pohjoiseen pistävä niemeke Morsiusaaren kaakkoispuolella saaren ja mantereen välissä. Kasvillisuus on pääasiassa mäntyvaltaista sekametsää. Mitään selkeitä jäännöksiä laivanrakennuspaikasta ei inventoinnissa löydetty. Soldatskäriin pohjoisrannassa on kallioiden välissä jonkinlainen syvennys, joka voisi olla jäännös laivanrakennus- tai korjauspaikasta. Lapset ovat löytäneet Soldatskäristä irtolöytönä liitupiipun pesäosan, jossa on myös hieman vartta jäljellä. Pesäosan koko on 42x29 mm. Pesäosa ja varsi muodostavat lähestulkoon suoran kulman ja pesän etupuolelle on kaiverrettu parrakkaan miehen kasvot. Esine on kokkolalaisen Tom Nygårdin hallussa. Soldatskäriin lounais- ja koillispuolella on hylkyjen osia joista tarkemmin luvussa 11.

3. Kokkola Vanhan satamanlahti (3) Davidsberg

3.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: 2 röykkiötä ja asumus?

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7085 64 Y=2457 36 Z=n.8,5-9,5

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit:-

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, Yleiskartta

Suojeluluokitus: II

3.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Davidsbergin edustalla käytiin Krimin sodan aikana 2.9. 1855 ns. Davidsbergin taistelu. Englantilaiset tulittivat rantoja ja kaupunkia, mutta mitään suurempaa vahinkoa he eivät saaneet aikaan. Kokkolalaiset vastasivat tulitukseen, mitä kesti yli kolme tuntia. Kokkolalaisilla oli käytössään useita puolustusasemia. Yksi niistä sijaitsi Davidsbergin kallioilla, minne oli sijoitettu tykit. Davidsbergin taistelu oli hyvin merkittävä, koska myös silloin pystyttiin torjumaan viholliset. (Söderström 2000:4.)

3.3. KOHDEKUVAUS

Davidsberg sijaitsee Vanhan satamanlahden itärannalla Morsiussaaren kaakkoispuolella. Davidsberg on kallioinen mäki, jonka laki kohoaa yli 10 metrin korkeudelle merenpinnasta. Paikka on siten inventointialueen korkeimpia kohtia. Kasvillisuus on pääasiassa kuivahkoa mäntymetsää. Davidsbergin etelärinteessä n. 8,5 mmpy sijaitsee **röykkiö 1**. Röykkiö on hyvin matala, läpimitaltaan n. 3x4 m ja muodoltaan soikea. Se koostuu enimmäkseen n. 30 cm läpimittaisista ja sitä pienemmistä kivistä. Röykkiö on surimmaksi osaksi sammaleen peitossa ja sen yli kulkee polku. **Röykkiö 2**. sijaitsee edellisestä röykkiöstä n. 50 m pohjoiseen n. 9,5 m korkeudessa etelään viettävässä rinteessä. Tämäkin röykkiö on lähes maantasainen ja osittain sammaleen peitossa. Röykkiö on kooltaan 3x2 metriä ja muodoltaan soikea. Se koostuu 30-40 cm läpimittaisista ja sitä pienemmistä kivistä. Röykkiöiden funktio jäi arvoitukseksi. Jos alueella suoritetaan rakennustöitä yms. on röykkiöt tutkittava asianmukaisesti. Davidsbergin koillisniemikkeessä sijaitsee pieni luola, joka on voinut toimia tilapäisenä yöpymispaikkana. Kallion kielekkeen alla on miehen mentävä tila, joka on ympäriltä suojattu oksilla. Se on ollut käytössä lienee viime vuosikymmeninä, mutta on voinut tarjota tilapäisen suojan jo keskiajalla.

4. Kokkola, Vanhan satamanlahti, (4) Mustakari

4.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Tervan varastointipaikka

Peruskartta/Koordinaatit: X=7085 20, Y=2456 65, Z=n. 2

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit:-

Karttaliitteet: Ote peruskartasta

Suojeluluokitus: II

4.2. HISTORIALLISTA TAUSTATIETOA

Marraskuussa 1798 sai kauppaneuvos Jean Kynzell luvan rakentaa kiinteä laivojen korjauslaituri Mustallekarille. Hankkeen toteutti hänen poikansa Jean Kynzell nuorempi. Hanketta vastustettiin porvareiden taholta, mutta maistraatti asettui kuitenkin Kynzellan puolelle sillä ehdolla, että laituri rakennettaisiin Mustankarin länsipuolelle, lähelle karin pohjoispäätä. Mustallakarilla oli jo 1800-luvun alussa lisäksi varastorakennuksia, jotka kuuluivat niinkään Kynzellille (Möller 1970:214-215). 1800-luvulla Mustakarilla varastoitiin mm. tervaa. Ruotsinkielinen purjehdusseura rakennutti paviljonkinsa Mustallekarille vuonna 1908. (Söderström 2000:6.)

4.3. KOHDEKUVAUS

Mustakari on n. 50mx100m läpimittainen saari, joka sijaitsee Halkokarin edustalla Vanhan satamanlahden itäosassa. Nykyään saari sijaitsee n. 100 metrin päässä mantereesta, jonne on siltayhteys. Näkyviä muinaisjäännöksiä ei saarella ole, koska sinne on siirretty vuosien kuluessa runsaasti täytemaata. Saaren keskiosissa on näkyvissä kuitenkin pieni kovettuneen tervan alue merkkinä paikalla tapahtuneesta tervan varastoinnista.

5. Kokkola Vanhan satamanlahti (5) Halkokari Vallilan tontti

5.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Puolustusrakennelma, vallitus

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7084 52 Y=2456 95 Z=n. 2

Maanomistaja: Ulla-Stina ja Aimo Vallila

Mustavalkonegatiivit: KHRMARK: 28-33

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartta 3, pohja- ja profiilikartta 10

Suojeluluokitus: I

5.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Muiden Kokkolassa säilyneiden Kriminsodan aikaisten puolustusrakennelmien tapaan myös Vallilan tontilla sijaitseva vallitus rakennettiin vasta vuoden 1854 Halkokarin kahakan jälkeen. Seuraavana vuonna käytiin ns. Davidsbergin taistelu, jolloin Vallilan tontin vallitus toimi mahdollisesti tykistöasemana (Söderström 2000:4).

5.3. KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Vanhan satamanlahden itärannalla n. 400 m suntinsuusta pohjoiseen. Vallirakennelma sijaitsee Ulla-Stina ja Aimo Vallilan pihassa meren puolella. Maasto paikalla on mäntyvaltaista kangasmaastoa. Paikalla oleva vallirakennelma on hyvin säilynyt. Se on paksun turvekerroksen ja aluskasvillisuuden peitossa. Vallin päällä kasvaa mm. mustikanvarpuja ja marjapensaita ja puista koivua, mäntyä ja pihlajaa. Vallirakenne koostuu todennäköisesti kivistä ja maasta. Vallin pituus on 28 m, leveys 6-7 m, korkeus n. metrin ja suunta lounas-koillinen. Sen koillispuolella on n. metrin levyinen aukko, mikä jakaa vallirakenteen kahtia. Ei ole varmaa, onko aukko tehty Kriminsodan aikana, vai onko se syntynyt myöhemmin paikalla olleen huvila-asutuksen aikana. Vallin päällä ja ympäristössä on siellä täällä pieniä kuopanteita. Keskellä valliä on pystykivi, mihin on kiinnitetty mäali.

6. Kokkola Vanhan satamanlahti (6) Halkokari uimaranta

6.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Makasiinien pohjia

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7084 70, Y=2456 80 Z=n.1,5-3

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit: KHRMARK 1-27

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartat 4-5, pohjapiirustuskartat 1-9

Suojeluluokitus: II

6.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

1800-luvun alkaessa Vanhan satamanlahti toimi Kokkolan varsinaisena satamana niin kuin ennenkin. Laivat ankkuroivat Halkokarin ja Mustankarin länsipuolelle, missä tavarat purettiin pieniin aluksiin ja veneisiin ranta-aittoihin kuljetettavaksi, kun ne ensin olivat läpäisseet tullikäsitteilyn. Tavara-aittoja eli rantamakasiineja oli Halkokarissa ja muualla pitkin rantoja. Vuonna 1871 maimitaan Halkokarilla olleen 14 tervamakasiinia ja 17 muuta varastorakennusta, joista yksi oli jopa 60 m pitkä. Monet niistä olivat kaksikerroksisia ja niiden päädyssä oli esiinpistävä hirsi, jonka avulla tavarat hinattiin veneistä varaston yläkerrokseen (Möller 1970:137). Lisäksi Halkokarilla oli kaksi isoa lastauslaituria. Suurimpien makasiinien välissä kulkivat ns. tervakadut (kts. vuoden 1871 kartta ja yleiskartta 6. Halkokari, uimaranta). Halkokarin tervamakasiinit siirrettiin talvella 1888 Kolumäen tervahovialueella (Söderström 2000:2). Kannen kuvassa makasiinit näkyvät taustalla. Halkokarilla on ollut 1900-luvun puolella myös huvilasutusta.

6.3. KOHDEKUVAUS

Halkokari sijaitsee Vanhan satamanlahden kallioisella itärannalla. Vanhat makasiinien perustukset sijaitsevat nykyisen uimarannan alueella, jossa sijaitsee myös Halkokarin kahakan kunniaksi pystytetty monumentti. Makasiinien kartoituksessa käytettiin apuna Vuoden 1871 karttaa, mihin on merkitty rannalla olleet makasiinit, tervakadut ja lastauslaiturit (kartta 7). Karttaan on merkitty numerolla makasiinit, joissa säilytettiin sekatavaraa ja kirjaimella makasiinit, joissa säilytettiin tervaa. Suurin osa karttaan merkittyjen makasiinien perustuksista pystyttiin paikantamaan perustuskivien tai kovettuneen tervan perusteella. Näistä jäännöksistä piirrettiin pohjapiirustukset mittakaavaan 1:50 (kartat) ja ne valokuvattiin. Tervakatujen jäännökset piirrettiin mittakaavaan 1:100. Kokkolan kaupungin mittausosaston avulla makasiinien jäännökset pystyttiin kiinnittämään kartalle. Yleiskartta ja vuoden 1871 kartta asemoitiin

päällekkäin, jolloin pystyttiin päättelemään, mihin rakennuksiin dokumentoidut jäännökset ovat kuuluneet (kts. yleiskartta 5). Osa makasiinien perustuksetuksista on kuitenkin tuhoutunut tai peittynyt hiekan alle uimarantaa ja monumenttia rakennettaessa, eikä niitä sen vuoksi pystytty paikantamaan. Näitä olivat makasiinit 119, 121, 123, 124, 123, 124, E, L, M, ja O. Makasiini D:n sijainti ei jostain syystä täsmännyt karttoja verrattaessa, vaan se sijoittui lännemmäksi kuin vuoden 1871 kartassa. Seuraavassa lyhyet kuvaukset paikannetuista ja enemmän tai vähemmän säilyneistä jäännöksistä:

Makasiinista nro 110: Säilynyt hieman eteläseinän kiviperustaa. Tämän eteläpuolella on vanha kaivo, joka on paikalla myöhemmin olleen huvila-asutuksen peruja (pohjakartta 1).

Makasiini nro 111 perustuksista parhaiten säilynyt, varsinkin sen länsi- ja pohjoisseinien perustukset ja luoteiskulma. Etelä- ja itäseinät ovat hajonneet. Makasiini jäännös on läpimitaltaan n. 7x7 metriä ja koostuu keskimäärin yli 50 cm läpimittaisista kivistä. Rakenteen keskellä on kiviä ja kovettunutta tervaa, jossa puunpalasia (pohjakartta 2)

Makasiinit nro 112 ja 113: Näistä makasiineista ei ole säilynyt kiviperustuksia. Ne on poistettu ilmeisesti uimarantaa laitettaessa. Ranta hiekasta löytyi sen sijaan kaksi kovettuneen tervan aluetta vierekkäin. Näiden mitat olivat n. 6x4 m ja 4x3 m ja muodoltaan ne olivat epämääräisiä (pohjakartta 3)

Makasiini nro 114: Säilynyt n. 3,5x1,5 alue kovettunutta tervaa ja hieman kiviä länsi- ja eteläseinistä, sekä lounaiskulmaa

Makasiinit nro 115, 116, 117 ja 118: Näiden makasiinien paikalla on lähes pohjois-etelä suuntainen hajanainen kivirakenne, mikä koostuu enimmäkseen isoista lähes metrin läpimittaisista kivistä, mutta joukossa on myös nyrkinkokoisiakin kiviä. Kivet muodostavat noin 30 metriä pitkän, lähes pohjois-etelä suuntaisen ja varsin hajanaisen rakenteen. Kyseessä ovat ilmeisesti jäännökset makasiinien 115 ja 116 itäseinien perustuksista (pohjakartta 4) makasiinin 117 nro länsiseinän perustuksesta ja makasiinin nro 118 (pohjakartta 5) pohjoiseinän tai vaihtoehtoisesti jonkinlaisen väliseinän perustuksista.

Makasiini ilman tunnusta: Tämän makasiini on sijainnut makasiinin 118 koillispuolella. Siitä on jäljellä 9 m x 5 m läpimittainen kovettuneen tervan alue, minkä seassa on pieniä kiviä ja puusälää. Kiviperustuksia ei ole säilynyt (pohjakartta 6)

Makasiini nro 120: Paikalla on epämääräinen kivirakenne ja kovettunutta tervaa, mitkä todennäköisesti kuuluvat makasiinin nro 120 perustuksiin.

Makasiini nro 122: Kohteesta on säilynyt vain 2 m x 3 m läpimittainen läikkä kovettunutta tervaa, joukossa pieniä kiviä ja puusälää. Kivirakenteet on ilmeisesti poistettu uimarantaa rakennettaessa.

Makasiinit A ja B: Nämä makasiinit ovat sijainneet makasiinen nro 110 ja 111 itäpuolella ja niiden perustuksista on jäljellä vain muutamia kiviä ja kovettuneen tervan läikkiä hajallaan siellä täällä.

Makasiini C: Kohteesta on jäljellä pitkän eteläseinän perustusta noin 10 metriä. alunperin makasiini on ollut lienee hieman yli 20 m pitkä (pohjakartta 7)

Makasiini D: Makasiinin D sijainti ei jostain syystä täsmännyt karttoja verrattaessa, vaan se sijoittui länemmäksi kuin vuoden 1871 kartassa. Makasiinin etelä- ja itäseinien perustukset ja lounais ja kaakkoiskulmat ovat säilyneet varsin hyvin ja ne koostuvat suurista, keskimäärin yli metrin läpimittaisista kivistä. Makasiini on ollut alunperin n. 18 m pitkä (pohjakartta 8).

Makasiini F: Makasiinista F on säilynyt hieman pitkän pohjoisseinän perustusta n. 11 metrin matkalta. muutam metri tämän rakenteen itäpäästä itään alkaa n. 9 m pitkä pohjois-etelä suuntainen kivivalli. Tämä valli tulkittiin jonkinlaiseksi väliseinän perustaksi. Alunperin makasiini on ollut n. 50 m pitkä (pohjakartta 9)

Makasiini J: Paikalla on runsaasti kovettuneen tervan alueita, jotka muodostavat kaksi ryhmää, joiden etäisyys on n. 6 m. Pohjoisemmassa ryhmässä on runsaasti pieniä läikkiä ja kiviä, eteläisemmässä puolestaan kaksi isompaa kovettuneen tervan aluetta, joista toinen on läpimitaltaan 3,5 m, toinen 2 m. isoin on läpimitaltaan n. 3 m. Tervan seassa on puusälää. Makasiinin J pitkä eteläinen seinä näyttäisi kulkevan eteläisemmän ryhmän kohdalta ja vastaavasti pohjoinen seinä pohjoisen ryhmän kohdalta.

Makasiini N: Paikalla on muutamia kiviä ja kovettuneen tervan läikkiä, joista isoin on läpimitaltaan 4 m. Jäänteet kuuluvat ilmeisesti makasiinin N perustuksiin.

7. Kokkola Vanhan satamanlahti (7) Tanssilava

7.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Puolustusrakenteita, vallituksia + kovettunutta tervaa + painanne

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola X=7084 25 Y=2456 90 Z=n.1-1,5

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit: KHRMARK 34-47, KHRM10: 1-5

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartta 6, pohja- ja profiilikartat 15-17

Suojeluluokitus: I

7.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Muiden Kokkolassa säilyneiden Kriminsodan aikaisten puolustusrakennelmien tapaan myös Tanssilavan eteläpuolen vallitukset rakennettiin vasta vuoden 1854 Halkokarin kahakan jälkeen. Seuraavana vuonna käytiin ns. Davidsbergin taistelu, jolloin vallit toimivat tykittäminä puolustusasemina (Söderström 2000:4).

7.3. KOHDEKUVAUS

Tanssilavan muinaisjäännökset sijaitsevat Halkokarin ja Pikiruukin välillä nykyisen suntinsuun ja Vanhan Veistämöntien välissä. Alueella kasvaa pääasiassa sekametsää. Paikalla on kaksi Krimin sodan aikaista kivistä ja maasta rakennettua valliä, mitkä sijaitsevat 90-140 m kaakkon tanssilavasta, välittömästi Vanhan Veistämöntien länsipuolella. **Iso valli** on kaikenkaikkiaan n. 80 m pitkä. Pohjoispäästä katsottuna se kulkee n. 50 metriä lähes pohjois-etelä suuntaan ja kaartuu sitten lounaaseen ja jatkuu n. 30 m matkalla lounas-koillissuunnassa. Vallin leveys on 6-8m ja koekeus 100-150 cm. Vallin keskellä kulkee polku, joten vallin keskusta on painunut hiukan reunoja alemmaksi. Vallin eteläpuolella on pieni, n. 10m x 5m kokoinen valli. **Pieni valli** sijaitsee isommasta n. 20m kaakkoon. Valli on n. 30m pitkä, 7m leveä ja 100-150 cm korkea. Valli kulkee lounas-koillissuunnassa ja myös sen päältä kulkee polku, jolloin keskusta on painunut jonkinverran reunoja alemmas. Molempien vallien päällä polkujen sivuilla kasvaa runsaasti aluskasvillisuutta. Vallit ovat hyvin säilyneet. Pienemmän vallin lounaispäästä n. 15-20 m etelä-lounaaseen on kaksi kovettuneen tervan aluetta, mitkä ovat läpimitaltaan 2m x 2m ja 14m x 5m. Tervaläikkien välissä on kapea painanne, minkä läpimitta on 6m x 3m. Kyseessä saattaa olla jonkin rakennuksen pohja, joskaan mitään perustusrakenteita ei ollutkaan näkyvissä.

8. Kokkola Vanhan satamanlahti (8) Punainensilta

8.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Kovettuneen tervan alueita

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7083 69 Y=2457 00 Z=n. 2-2,5

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit: KHRM 12: 1-3

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, Yleiskartta 7

Suojeluluokitus: II

8.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Tervakauppa keskittyi Kokkolassa kaupunkiin aina 1871-luvulle saakka. Tuolloin määrättiin, että mainitun vuoden toukokuun ensimmäisestä päivästä lähtien tervakauppaa oli käytävä Suntinsuussa, sen oikealla puolella (Möller 1970:194). Ferdinand Rosbergin laatimassa kartassa vuodelta 1860 (kartta 6) paikalla on myös muutamia rakennuksia, joista ei kuitenkaan ole säilynyt merkkejä maastossa.

8.3. KOHDEKUVAUS

Suntin itärannalla ns. punaisen sillan itä- ja koillispuolella on maastossa muutamia pieniä kovettuneen tervan alueita (kts. yleiskartta), mitkä ovat jäänteitä 1800-luvun lopun tervakauppa- ja tarkastuspaikasta. Kovettuneen tervan alueita löydettiin kaikkiaan kuusi. Isoin niistä on läpimitaltaan vain 4m ja pienimmät vain 1m.

9. Kokkola Vanhan satamanlahti (9) Pikiruukki

9.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Puolustusrakenteita, vallituksia

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7084 05 Y=2456 64 Z=n. 2m

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit:-

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartta 8, pohja- ja profiilikartat 11-12

Suojeluluokitus: I

9.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Vuonna 1660 perustettiin Kokkolassa Pikiruukki Ryövärintarille (nyk. Pikiruukin alueella), mikä oli tuolloin saari Suntissa. 1700- ja 1800-luvuilla Pikiruukissa rakennettiin laivoja pienvalmistuksen lisäksi. Vuosina 1725-65 pikiruukin omisti Zachris Walding. Vuonna 1816 sunttia täytettiin ja suntin itäinen väylä muotoiltiin kanavaksi. 1800-luvulla Pikiruukin alue toimi myös kaupunkilaisten ulkoilualueena. Pikiruukin kalliot vetivät vapaa-ajan viettäjiä puoleensa varsinkin juhannusaikana. Pikiruukissa oli myös perunamaa ja mökkejä.

Muiden Kokkolassa Kriminsodan aikaisten puolustusrakennelmien tapaan myös Pikiruukin vallitukset rakennettiin vasta vuoden 1854 Halkokarin kahakan jälkeen. Carl Johan Otto Nyströmin päiväkirjan mukaan Pikiruukin tykkiasemat vihittiin käyttöön 18. kesäkuuta 1854. Davidsbergin taistelussa Pikiruukin molemmissa vallituksissa oli tykit ja ampumista johti jo Halkokarin kahakassa mainetta niittänyt kauppaneuvos Anders Donner. Vuonna 1854 Pikiruukissa on ollut myös lennätin ja vartiوتا.

Suojeluskunta anoi 1930-luvulla alueen suojelemista, mutta kaupunki hylkäsi anomuksen. Vuonna 1939 alue siirtyi puolustusvoimille. alueella on sen jälkeen toiminut Valtion lentokonetehtas, VaPon korjaamo, kenttätykistön Pohjan prikaatin patteristo, Ilmatorjuntapatteristo ja Asekoulu (Söderström 2000: 5).

9.3. KOHDEKUVAUS

Pikiruukki sijaitsee Vanhan satamanlahden etelärannalla suntinsuusta länteen. Alueen korkeimmat kohdat ovat kalliota. Kallioalueen reuna on selkeä ja jyrkkäpiirteinen. Laella on avokalliota, kasvillisuus selänteellä ja rinteessä on pääasiassa mäntyvaltaista kangasmetsää. Kallioalueen ympärillä on rannan vaihtumisvyöhyke, jolla sijaitsee myös tykkipattereiden vallitukset. Kasvillisuus on sekapuustoa ja aluskasvillisuutena paikoin

tiheä vesaikko ja heinikko. Näiden alapuolella vallitsee puolestaan lehtomainen kasvillisuus (Eitsi 2000:4.)

Pikiruukissa on kaikkiaan kaksi vallirakennetta, läntinen ja itäinen. Läntistä vallitusrakennelmaa kaivettiin ja dokumentoitiin arkeologi Petra Nygårdin johdolla kesällä 1999. Vuoden 2000 kesällä vallien ympäriltä raivattiin kasvillisuutta pois. Samana syksynä myös itäisestä vallirakennelmasta piirrettiin pohja- ja profiilipiirustukset sekä otettiin valokuvat. Arkeologiset tutkimukset Pikiruukissa jäivät kuitenkin vielä kesken ja niitä pyritään jatkamaan seuraavana vuonna. Seuraavassa lyhyt kuvaus molemmista vallituksista. **Läntinen vallitus** on yhteensä n. 25m pitkä ja 3-5m leveä. Se koostuu neljästä vallista ja kolmesta tykinaukosta. Vallien pituus vaihtelee 5-10m välillä, niiden leveys on 3-5m ja korkeus n. 100 cm. Ampuma-aukot 100-150 cm leveitä. Vallitus on muodoltaan kaareva. Sen ympärillä on siellä täällä alavierineitä kiviä. **Itäinen vallitus** On muodoltaan koostuu myös neljästä vallista ja kolmesta tykinaukosta. Vallien pituus vaihtelee 3,5-6m välillä, niiden leveys on 2,5-4m ja korkeus 100 cm. Myös tämän vallin ympärillä on alavierineitä kiviä ja se on huonommin säilynyt kuin läntinen. Varsinkin vallin pohjoissivu eli puolustussivu on huonosti säilynyt. Molemmat vallitukset koostuvat kivistä ja maasta. Varsinkin itäisemmän vallituksen päällä on suhteellisen paksu turvekerros ja tiheä kasvillisuus. Itäisestä vallituksesta n. 100 m itään sijaitsee jäänteitä 1900-luvulla rakennetusta ilmatorjuntapatteristosta.

10. Kokkola Vanhan satamanlahti (10) Harrbådantie

10.1. PERUSTIEDOT

Muinaisjäännös: Puolustusrakenteita, vallituksia

Peruskartta/koordinaatit: 2322 11 Kokkola, X=7085 80 Y=2455 31 Z=n.1,5-2

Maanomistaja: Kokkolan kaupunki

Mustavalkonegatiivit: KHRM 14:1-4

Karttaliitteet: Ote peruskartasta, yleiskartta 9, Pohja- ja profiilikartat 13-14

Suojeluluokitus: I

10.2. HISTORIALLISTA TAUSTAA

Muiden Kokkolassa säilyneiden Kriminsodan aikaisten puolustusrakennelmien tapaan myös Harrbådantien vallitukset rakennettiin vasta vuoden 1854 Halkokarin kahakan jälkeen. Seuraavana vuonna käytiin ns. Davidsbergin taistelu, jolloin toisessa Harrbådantien vallituksista sijaitti yksi tykki (Söderström 2000:4).

10.3. KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Vanhan satamanlahden luoteisrannalla, n. 2 km Suntinsuusta luoteeseen. Paikalla on kaksi vallirakennetta, joiden välistä kulkee Harrbådantie. Tien yli kulkee luontopolku, joka kiertää vallien pohjoispuolelta. Maasto alueella on hiekkaista kangasmaastoa, jossa mänty on valtapuuna. **Iso valli** sijaitsee Harrbådantien itäpuolella. Sen pituus on n. 40 m, leveys n. 7 m ja korkeus n. 150 cm. Valli on lähes luode-kaakko-suuntainen. Vallin länsisivulle, sen kylkeen, on kaivettu kaksi syvennystä. Niiden alkuperästä ei ole varmaa tietoa, mutta mahdollista on, että ne on kaivettu Krimin sodan aikana tykkiasemia varten. **Pieni valli** sijaitsee n. 50 m. isosta vallista länteen Harrbådantien länsipuolella. Valli on n. 20 m pitkä, 6 m leveä ja korkeimmalta kohdaltaan jopa 200 cm korkea. Vallin suunta on luode-kaakko. Molemmat vallit ovat hyvin säilyneet.

11. Kokkolan Vanhan satamanlahdelta kesällä 1997 löydetty laivojen hylkyjen osat

1. Sannaranta, osia rantahyllystä x=2456 07, y=7084 68

Kerrotaan, että laiva on isonvihan aikana poltettu venäläisten toimesta. Pietarsaaren museonjohtajan Pekka Toivasen mukaan hylkynä oleva laiva on rakennettu 1600-luvun lopulla. Leveyttä sillä on ollut n.6-8 metriä ja pituutta yli 20 metriä. Hyllyssä on paarlasti paikallaan. Joka vuosi jäiden ja myrskyjen mukana irtoaa osia, jotka ajautuvat rantaan. Paarlastin seasta on löytynyt lasitetun keramiikan palasia, liitupiipun varren kappale, palaneita tiilenpalasia ja luita. Paarlastin seassa on tummaa, lähes mustaa sekä sinapinkellertävää piikiveä. Matalan veden aikaan osa hyllystä on vedenpinnan yläpuolella.

2. Sannaranta, kaksi hirsiarkun perustaa x=2456 33, y=7084 72

Matalan veden aikaan perustat näkyvät vedenpinnan yläpuolella

3. Sannaranta, kolme hirsiarkunperustaa x=2456 05, y=7084 42

Näkyvät myös matalan veden aikaan vedenpinnan yläpuolella.

4. Morsiussaari, hylky x=2457 07, y=7085 72

Ruoppaustöiden yhteydessä heinäkuussa 1993 nousivat ensimmäiset hyllyn osat rantavedestä. Heinä-elokuussa 1997 lähes samalla alueella ruopattiin. Tällöin löytyi hyllyn osia mudasta 20-130 cm. syvyydestä. Alus on ilmeisesti ollut kyljellään, sillä osat olivat kasassa. Jäät ym. ovat tuhonneet sitä pahoin. Jäljellä oli muutama pohjalauta, kölin osia ja pohjatukkeja. Alus on ollut n.6-7 metriä leveä ja 20-30 metriä pitkä. Rakentamisessa on käytetty tapituksia, ei juurikaan rautanauloja. Aluksesta puuttuu toinen pää kokonaan. Pekka Toivasen mukaan löytö ajoittuu 1700-luvun alkuun.

Lähes vastapäätä on ollut Davidsbergin laivanrakennuspaikka. Hyllyn osien löytöpaikalla maa on kohonnut merenpinnan yläpuolelle 1900-luvun alussa.

5. Morsiussaari, hylkyjen osia x=2457 42, y=7085 95

Soldatskärin ja Varvin 1800-luvun laivanrakennuspaikkojen välissä on ainakin kolmen tai neljän puulaivan hyllyn osia. Ne ovat pääasiassa kölien osia. Löydöt sijaitsevat rantavedessä, n.50-100 cm syvyydessä.

12. Yhteenveto

Kokkolan Vanhan sataman yleiskaavoitusalueella suoritettiin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi KH Renlundin museon toimesta kesällä 2000. Inventoinnissa dokumentoitiin yleiskaava-alueelta tunnetut muinaisjäännökset ja pyrittiin paikallistamaan ja dokumentoimaan vanhoissa kartoissa näkyviä kohteita. Tämän lisäksi pyrittiin löytämään ennestään tuntemattomia kohteita maaston muotojen ja korkeuskäyrien perusteella.

Muinaisjäännöskohteita paikallistettiin kaikenkaikkiaan 10 ja niistä suurin osa ajoittuu 1800-luvulle. Seuraavassa kohteet lyhyesti: (1) Morsiussaaren luoteiskärjen kallioista löydettiin kirjaimia ja vuosilukuja hakattuna kallioon. Hakkaukset on tehty lähinnä 1800-luvun loppupuoliskolla. (2) Soldatskärin pohjoisrannalta löydettiin mahdollisia jälkiä paikalla tapahtuneesta laivanrakennustoiminnasta 1700-1800 luvuilla. (3) Davidsbergiltä puolestaan löydettiin kaksi matalaa kiviröykkiötä, joiden funktio jäi arvoitukseksi. Tämän lisäksi löydettiin pieni luola, jota on voitu käyttää tilapäisenä yöpymispaikkana historiallisella ajalla. (4) Mustallakarilla oli tervan varastoinnista enää jäljellä vain pieni kovettuneen tervan alue. Kriminsodanaikaisia puolustusrakenteita (vallituksia) on säilynyt hyvin Halkokarilla Ulla-Stina ja Aimo Vallilan tontilla (5), tanssilavan kaakkoispuolella (7), sekä Pikiruukissa (9) ja Harrbådantien varrella (10). Lisäksi Halkokarin uimarannan alueella (6) on säilynyt runsaasti 1800-luvun makasiinien perustuksia, joissa on säilytetty mm. tervaa. Suntin ylittävän punaisensillan koillispuolella on muutamia pienehköjä kovettuneen tervan alueita, jotka ovat jäänteitä paikalla harjoitetusta tervakaupasta 1800-luvun lopulla. Vanhan satamanlahdelta tunnetan myös muutamia laivan hylkyjä, jotka on merkitty peruskarttaotteeseen. Läheskään kaikkia vanhoissa kartoissa näkyvien kohteiden jäännöksiä ei tämän inventoinnin yhteydessä pystytetty paikantamaan. Näitä olivat mm. 1800-luvun paloviinanpolttimo ja tullirakennus suntinsuun länsipuolella. Myöskään kartassa 6 lounaassa näkyvää tykistöbatteria ei löydetty. Yleiskaavoitusalueen ulkopuolella, n. 200m Soldatskäristä koilliseen sijaitsee Gamla varvet, jossa on vielä jälkiä 1700- ja 1800-luvuilla toimineesta laivanrakennuspaikasta. Tätä muinaisjäännöstä ei tällä kertaa dokumentoitu. Peruskarttaotteeseen on merkitty Tullimäeltä raviradan luoteispuolelta löytyneet kaivonjäänteet, jota ei myöskään dokumentoitu.

Yksikään muinaisjäännösinventointi on tuskin kaiken kattava, sillä ennestään tuntemattomia, maamme historiasta kertovia muinaisjäännöksiä löytyy lisää jatkuvasti. Tätäkään inventointia ei siis voida pitää kaiken kattavana, ainoastaan suuntaa antavana. Kaikki tässä raportissa esitetyt muinaisjäännöskohteet ovat muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, mikä tulee huomioida yleiskaavaa laadittaessa.

Lauri Skantsi

Kokkolassa 31.10. 2000 Hum. kand. Lauri Skantsi, fil. yo. Marcus Riska

Viitteet

Eitsi, Eeva 2000: Krimin sodan aikaisten tykkipattereiden muinaismuistoalueen ja sen lähiympäristön kunnostussuunnitelma (julkaisematon).

Möller, Sylvi 1970: Kokkolan kaupungin historia, osa 3.

Söderström, Eugen 2000: Kokkolan vanhan satama-alueen historia (julkaisematon).
Käsikirjoitus KH Renlundin museossa Kokkolassa

Vanhan satamanlahden inventointiraportin kuvaluettelo
Marcus Riska, Lauri Skantsi

MV Nega

KHRMARK 8:

Halkokarin uimaranta (6)

1. Kaivo pohjoisesta
2. . "- -"-
3. Makasiini 109 lännestä
4. Makasiini 110 lännestä
5. Makasiini 111 lännestä
6. Makasiini 111 lännestä
7. Makasiini 112 lännestä
8. Makasiini 113 lännestä
9. Makasiini C lännestä
10. Makasiini 114 lännestä
11. "Laiturirakenne" idästä
12. Makasiini 115 lännestä
13. Puu
14. Makasiini 115 lännestä
15. Makasiini 116 luoteesta
16. Makasiini 117 lännestä
17. Makasiini 118 lännestä
18. Makasiini 119 lännestä
19. Makasiini D lännestä
20. Eteläinen tervakatu lännestä
21. Makasiini 120 lännestä
22. Pohjoinen tervakatu lännestä
23. Makasiini 121 idästä
24. Makasiini 123 idästä
25. Makasiini O lännestä
26. Makasiini L tai N lännestä
27. Makasiini F pohjoisesta

Vallilan tontti (5)

28. Aukko idästä
29. Aukko lännestä
30. Valli pohjoisesta (kuva pilalla?)
31. Valli pohjoisesta
32. Valli lounaasta
33. Määli

Halkokarin tanssilava (7)

34. Yleiskuva
35. Iso valli pohjoisesta
36. Iso valli koillisesta
37. Ison vallin pohjoispääty lännestä
38. Ison vallin mutka luotessta
39. Ison vallin eteläpääty pohjoisesta
40. Ison vallin eteläpääty etelästä
41. Isossa vallissa oleva rako kaakosta
42. Ison vallin pohjoispääty koillisesta
43. Pikku vallin pohjoispääty koillisesta

44. Pikku vallin eteläpääty etelästä
45. Pikku vallin eteläpääty idästä
46. Pikku vallin pohjoispääty idästä
47. Pikku vallin pohjoispääty koillisesta

Tanssilava (7)

KHRMARK 10:

1. Tervaläikkä pohjoisesta
2. Tervaläikkä lännestä
3. Monttu lännestä
4. Isompi läikkä lännestä
5. Koko kohde etelästä

Punainen silta (8)

KHRMARK 12:

1. Suvipubin piha itäisempi läntti, yleiskuva etelästä
2. -- -- -- läntisempi läntti, yleiskuva etelästä
3. -- -- -- pohjoisin läntti, kuva etelästä

Harrbåda (10)

KHRMARK 14:

- 1.-2. Läntisempi valli lännestä yleiskuva
- 3.-4. Itäisempi valli luoteesta yleiskuva

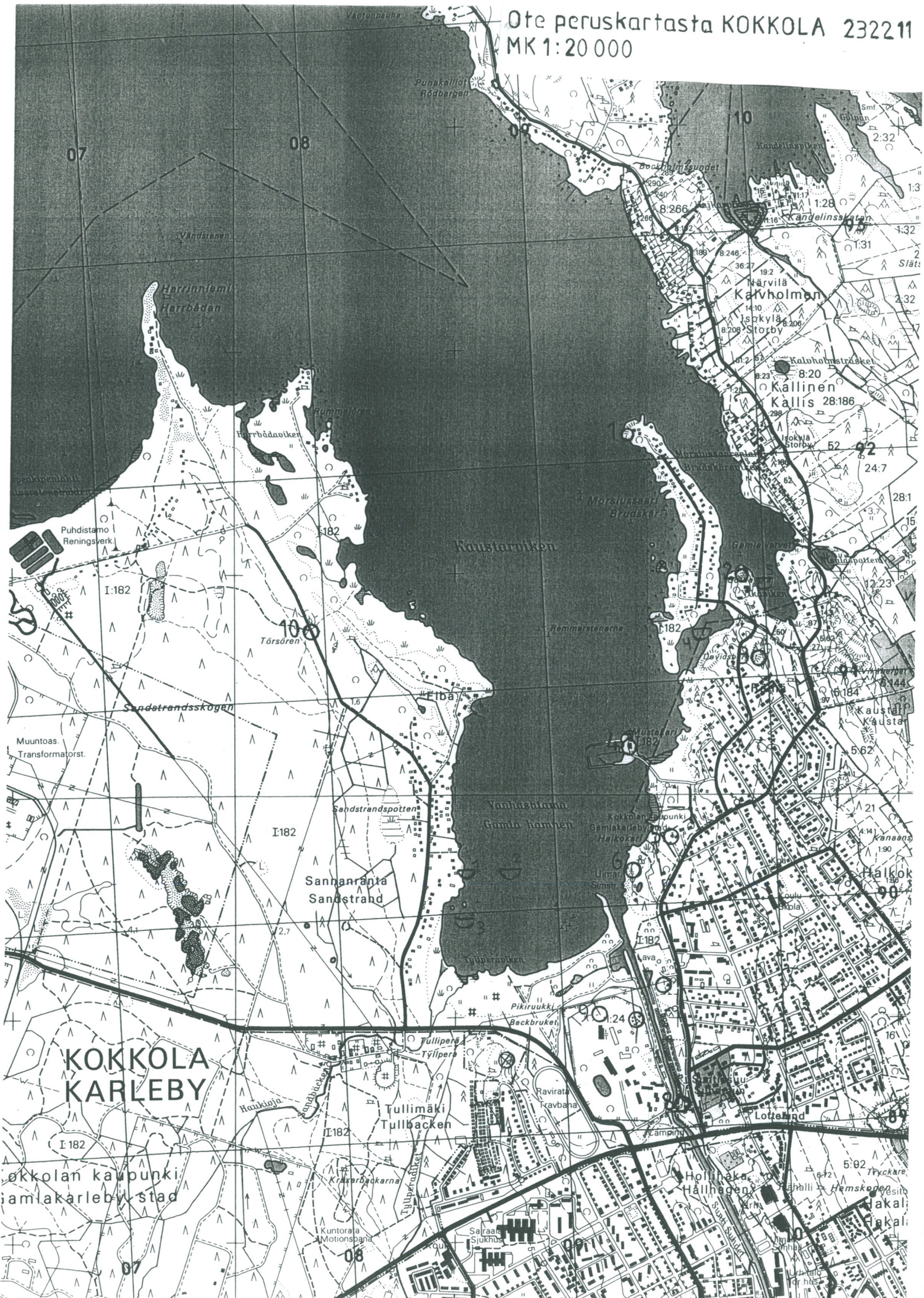
KARTTAMERKIT, YLEISKARTAT 1-9, OTE PERUSKARTASTA

- = valli
- = tervaa
- = perustuskiviä
- = kiviroykkiö
- = kalliokirjoituksia
- = kaivo
- = hylky
- = luola, tilapäinen asumus
- = Painanne
- = IT patteri

KARTTAMERKIT, POHJA- JA PROFIILIKARTAT 1-17

- = kivi
- = valli
- = tervaa
- = puuta
- = kasvava puu
- = pensas
- = tiilimurskaa

Ote peruskartasta KOKKOLA 232211
MK 1:20 000

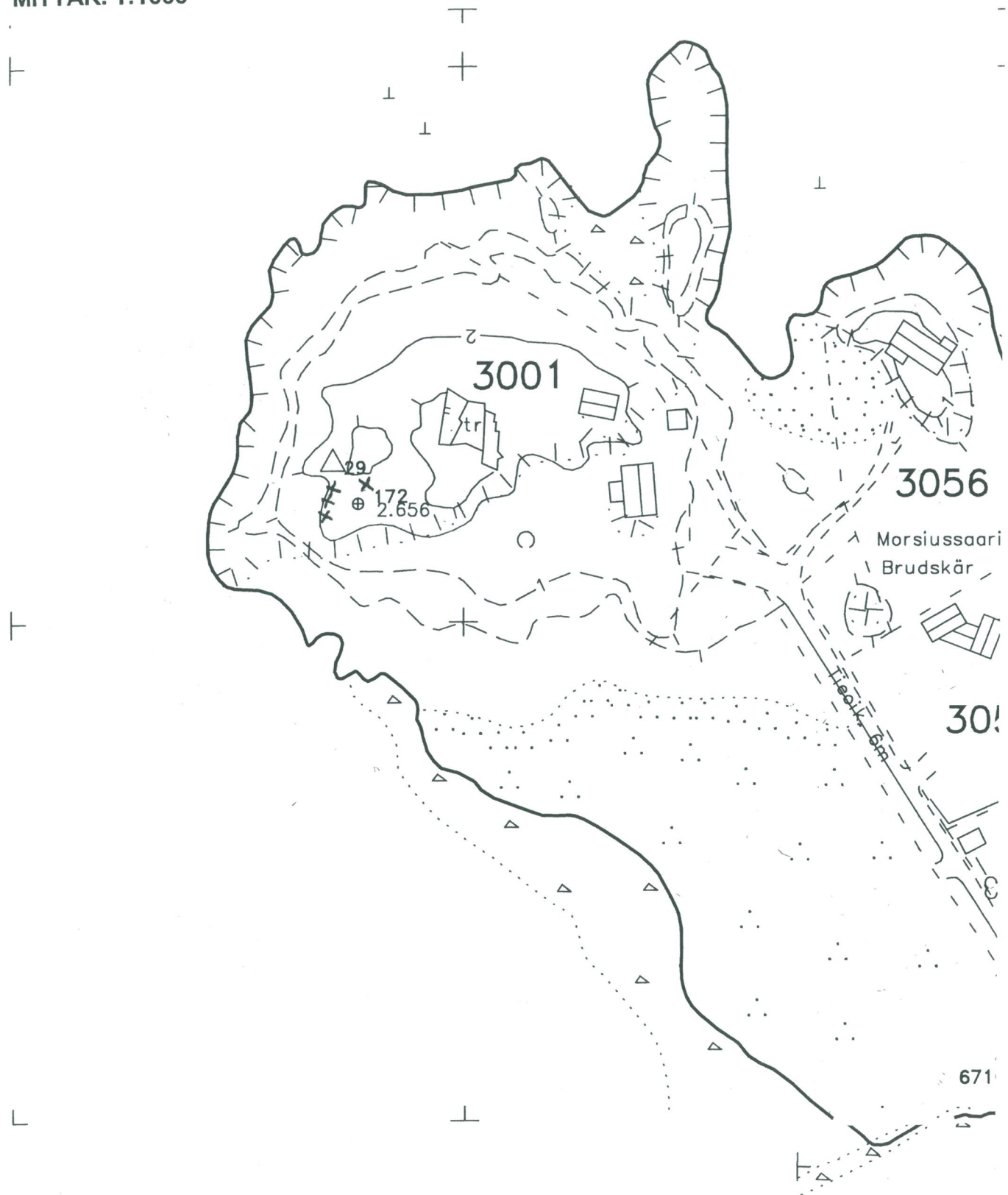
**KOKKOLA
KARLEBY**

Kokkolan kaupunki
Karleby stad

Kuntoraja
Motionsbana

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
1. MORSIUSAARI
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKÄ, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

YLEISKARTTA 1

671

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
3. DAVIDSBERG
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKÄ, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

YLEIKARTTA 2

1:53

1:55
ilä

3
3
1:55

1:6

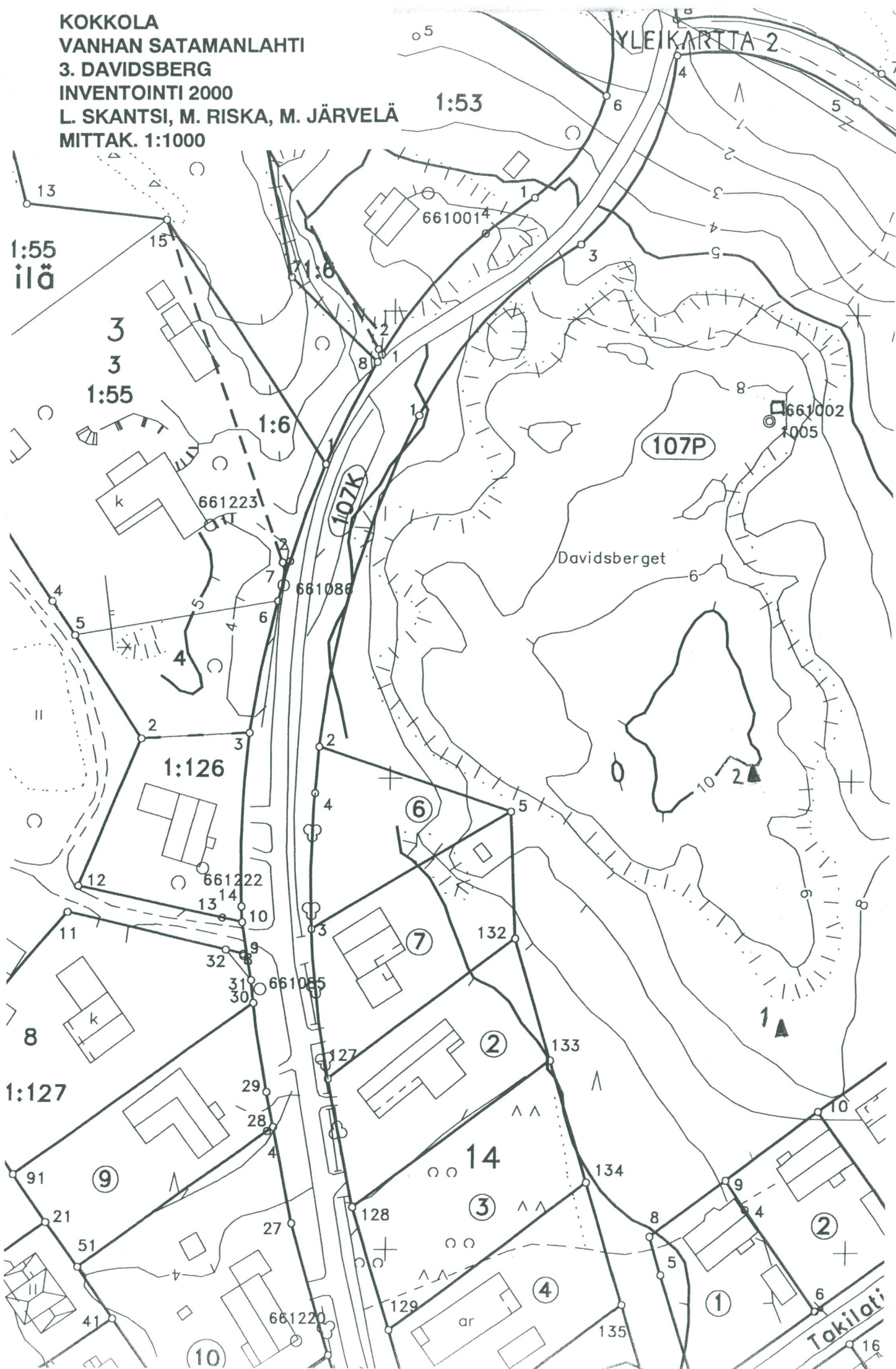
1:126

1:127

9

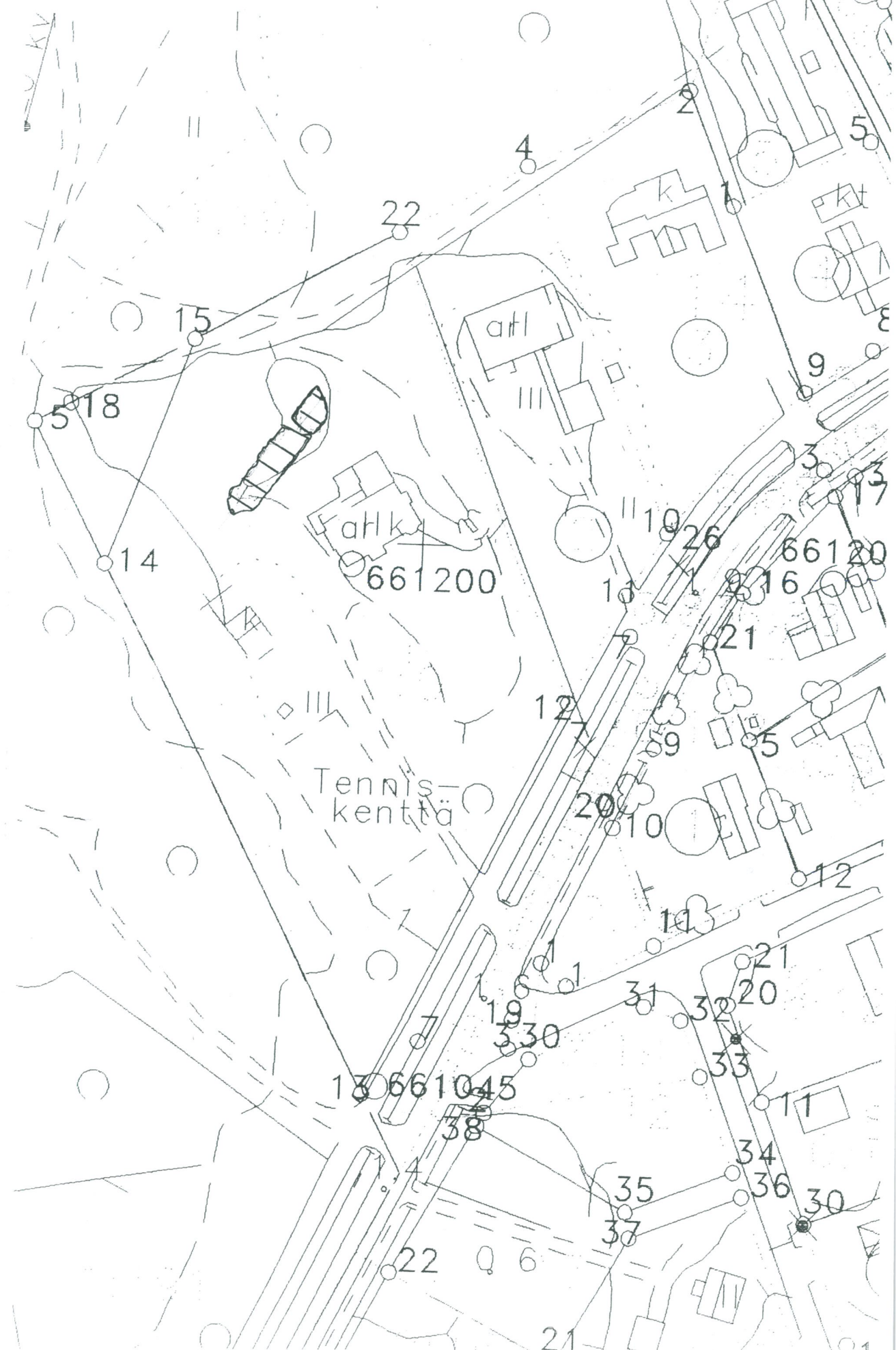
14

Takilat

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
5. HALKOKARI, VALLILAN TONTTI
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

YLEISKARTTA 3

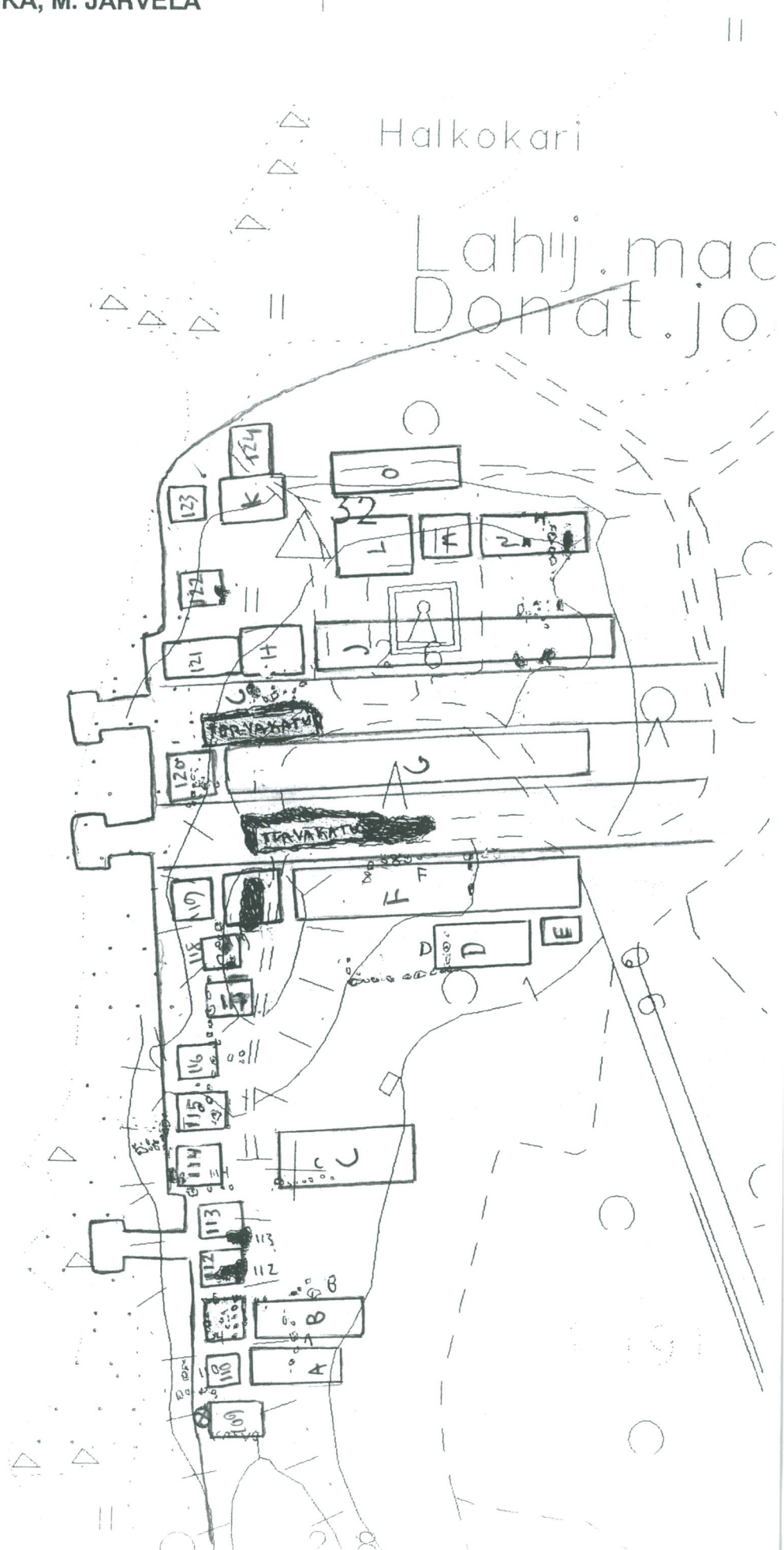
KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
6. HALKOKARI, UIMARANTA
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

YLEISKARTTA 4

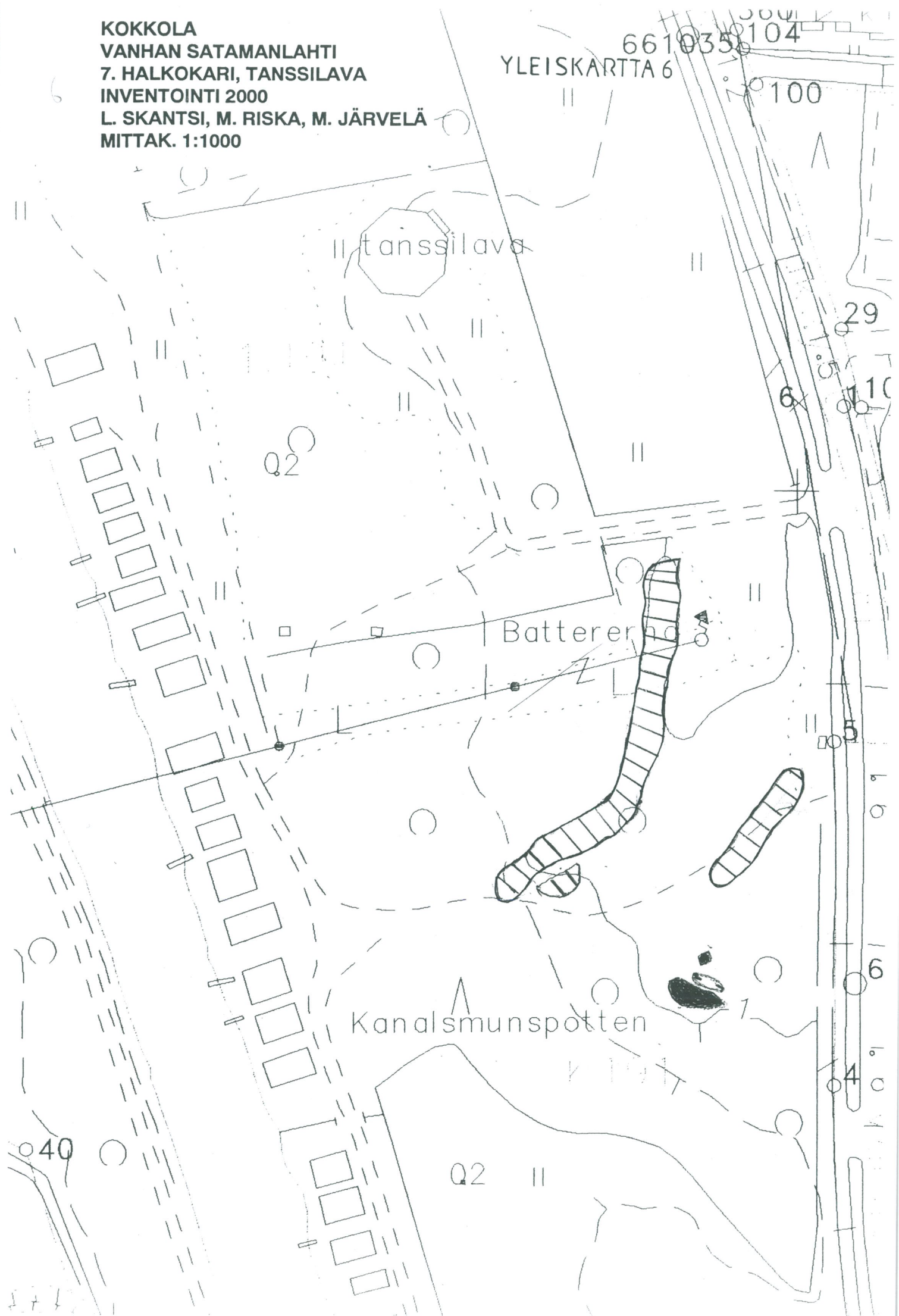
KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
6. HALKOKARI, UIMARANTA
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

YLEISKARTTA 5

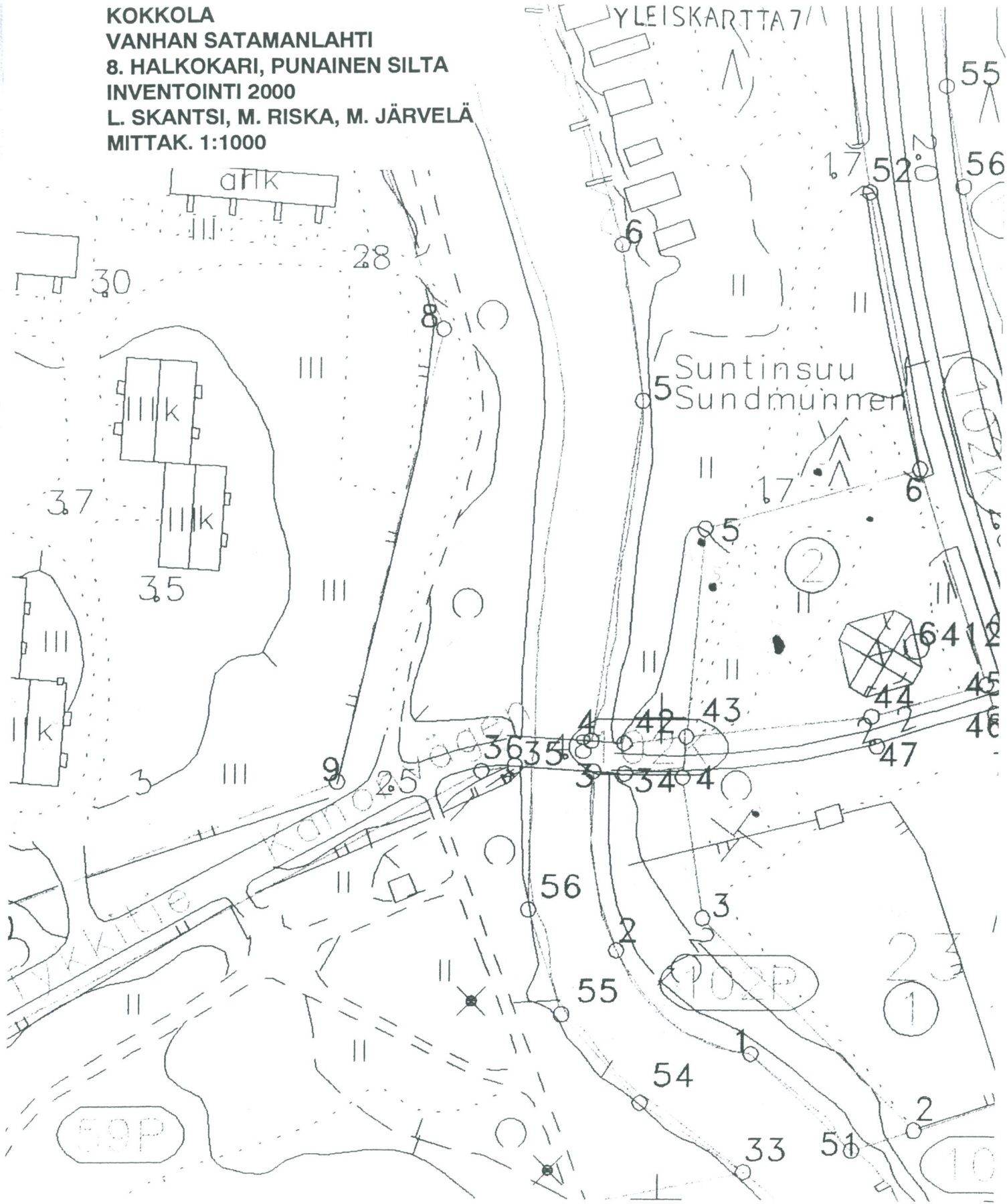

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
7. HALKOKARI, TANSSILAVA
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

6610350104
YLEISKARTTA 6

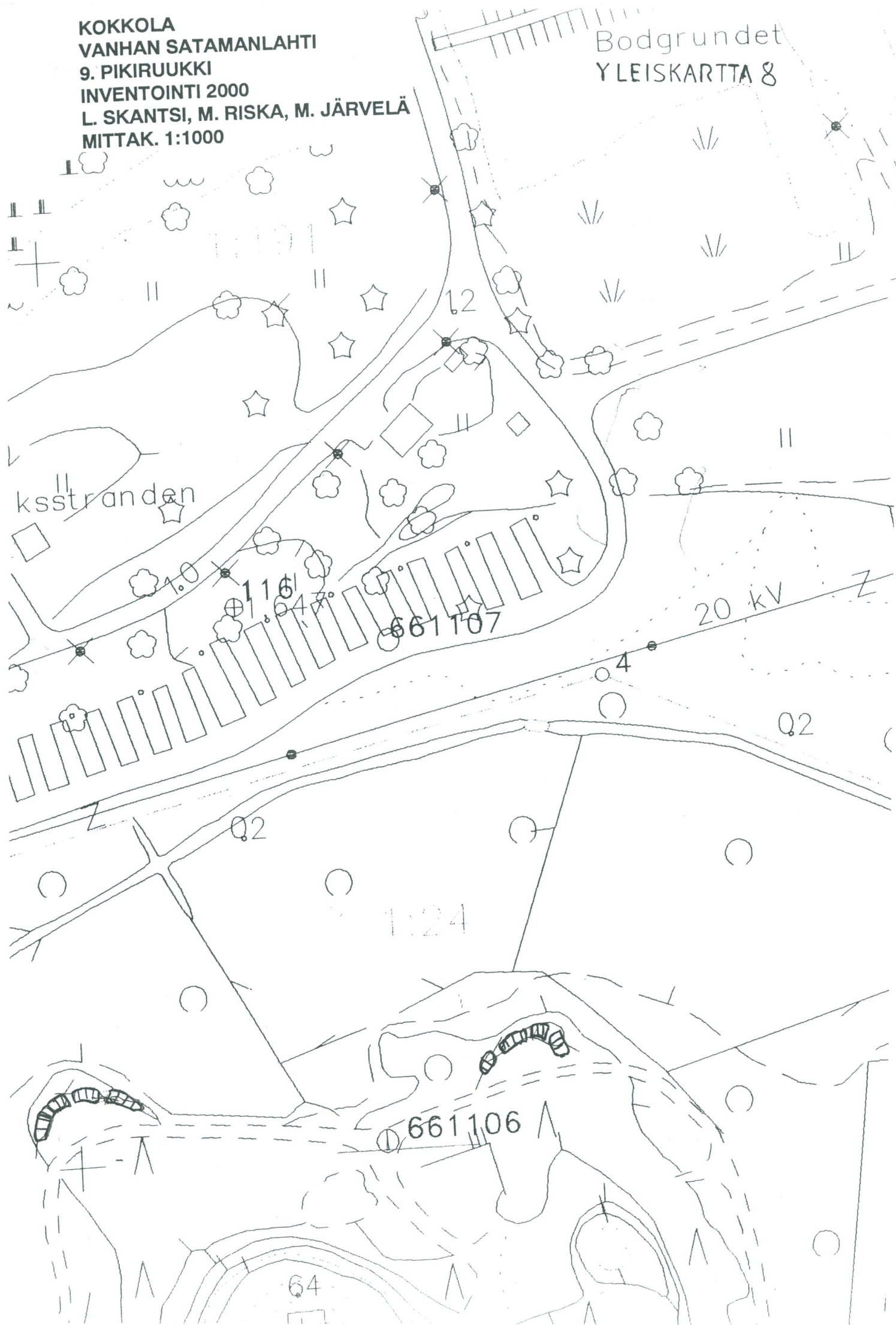

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
8. HALKOKARI, PUNAINEN SILTA
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

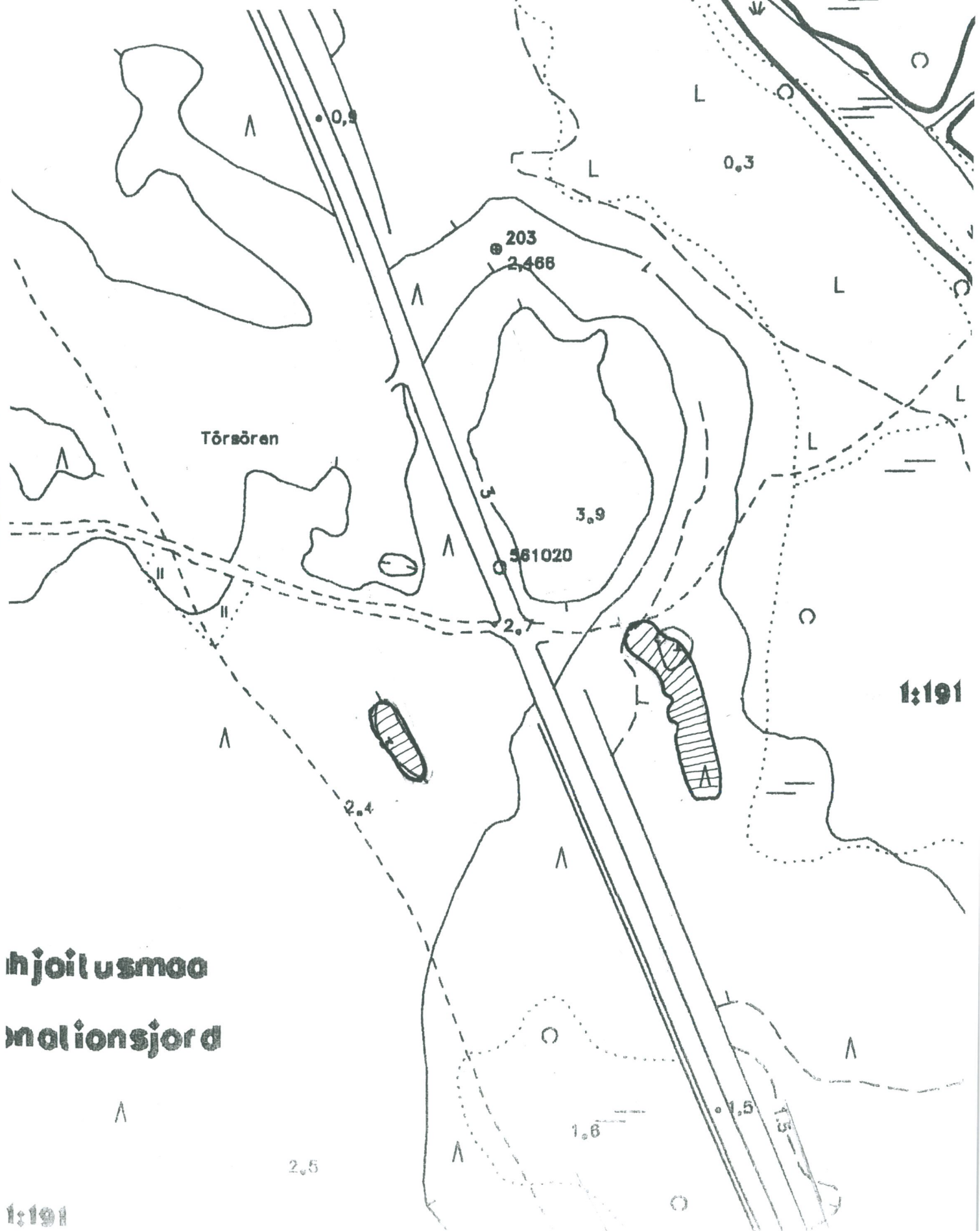
KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
9. PIKIRUUKKI
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ
MITTAK. 1:1000

Bodgrundet
YLEISKARTTA 8

KOKKOLA
VANHAN SATAMANLAHTI
10. HARRBÅDAN TIE
INVENTOINTI 2000
L. SKANTSI, M. RISKA, M. JÄRVELÄ

0,3 L U,1
YLEISKARTTA 9

Törsören

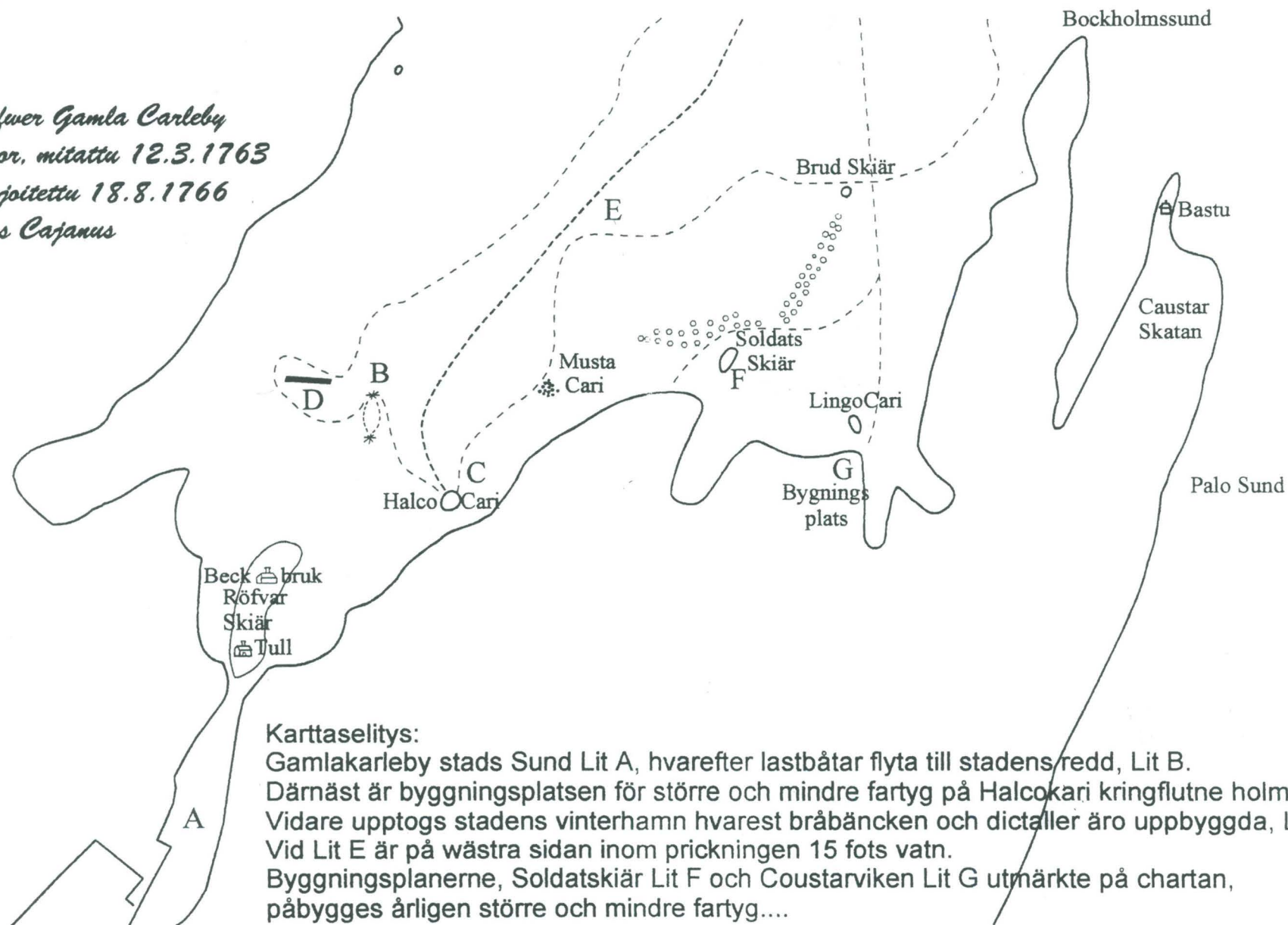
hjoitusmaa
malionsjord

1:191

1:191

Kartta 1

*Charta öfwer Gamla Carleby
Stads ägor, mitattu 12.3.1763
ja allekirjoitettu 18.8.1766
Jonas Cajanus*

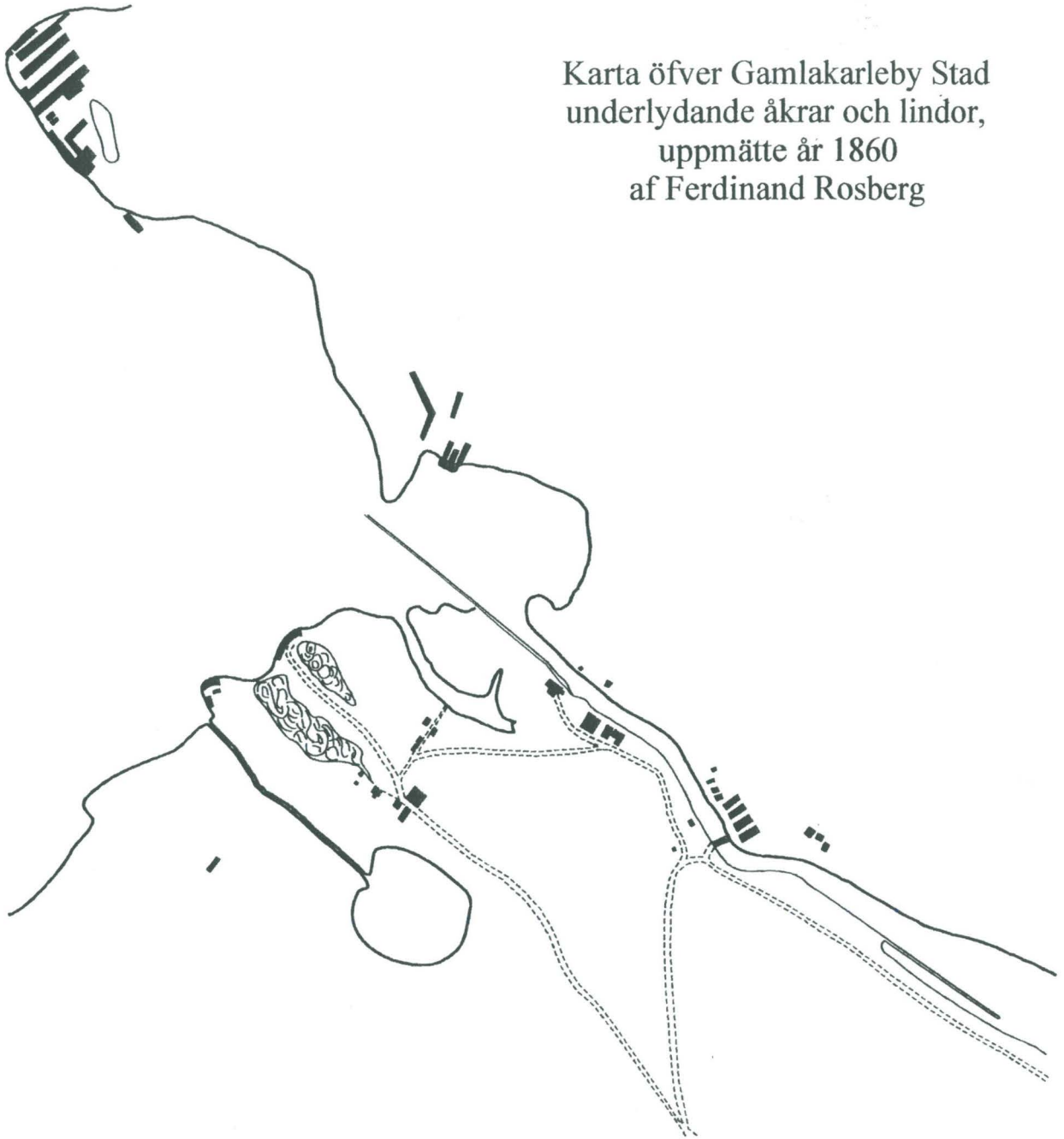
Karttaselitys:

Gamlakarleby stads Sund Lit A, hvarefter lastbåtar flyta till stadens redd, Lit B.
Därnäst är bygningsplatsen för större och mindre fartyg på Halco Cari kringflutne holme, Lit C.
Vidare upptogs stadens vinterhamn hvarest bråbäncken och dictaller äro uppbyggda, Lit D.
Vid Lit E är på västra sidan inom prickningen 15 fots vatn.
Bygningsplanerne, Soldatskiär Lit F och Coustarviken Lit G utmärkte på chartan,
påbygges årligen större och mindre fartyg....

LÄHDE: EUGEN SÜDERSTRÖM 2000: KOKKOLAN VANHAN SATAMA-ALUEEN HISTORIA

Kartta 6

Karta öfver Gamlakarleby Stad
underlydande åkrar och lindor,
uppmätte år 1860
af Ferdinand Rosberg

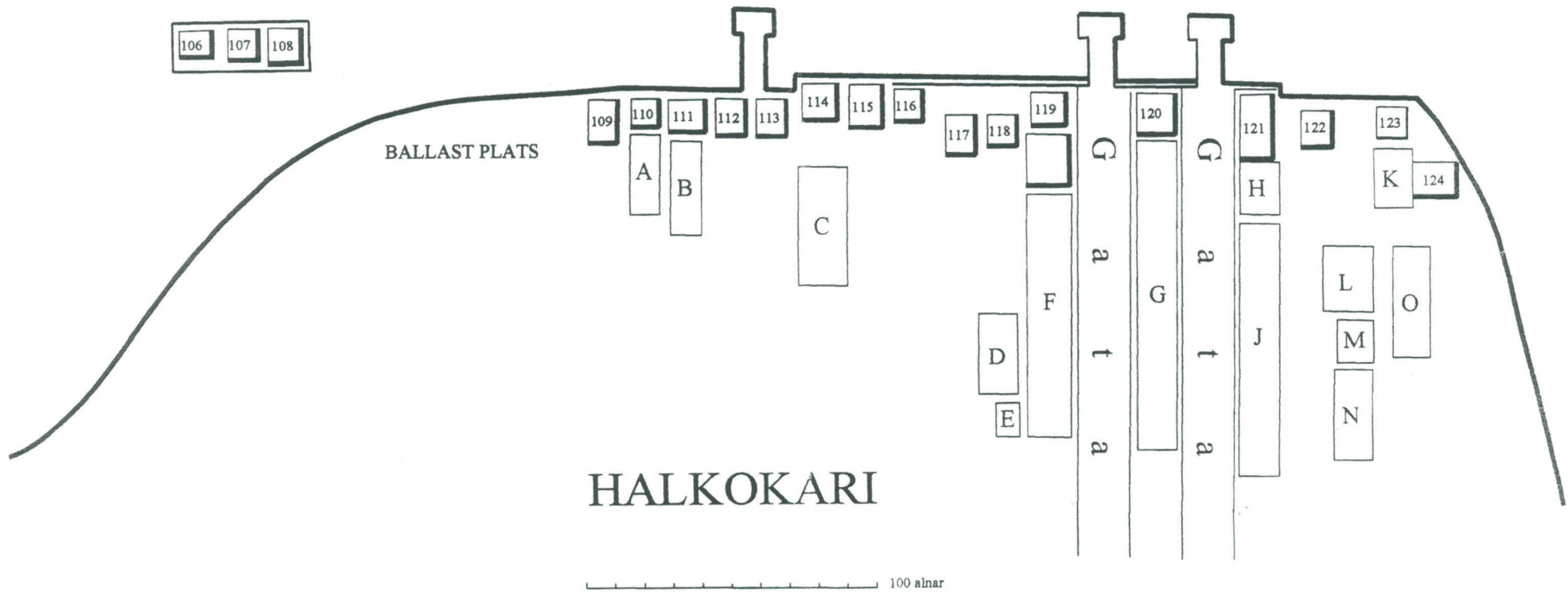

LÄHDE: EUGEN SÖDERSTRÖM 2000: KOKKOLAN
VANHAN SATAMA-ALUEEN HISTORIA

KARTA 7

Plan af magasinerna på Halkokari lastageplats wid Gamlakarleby hamn 1871

De numrerade magasinerna begagnas till upplag af diverse varor, samt de med bokstäfver betecknade till upplag av tjära.
Distansen ifrån magasinet nr 108 till ballastplatsen är 66 fot.

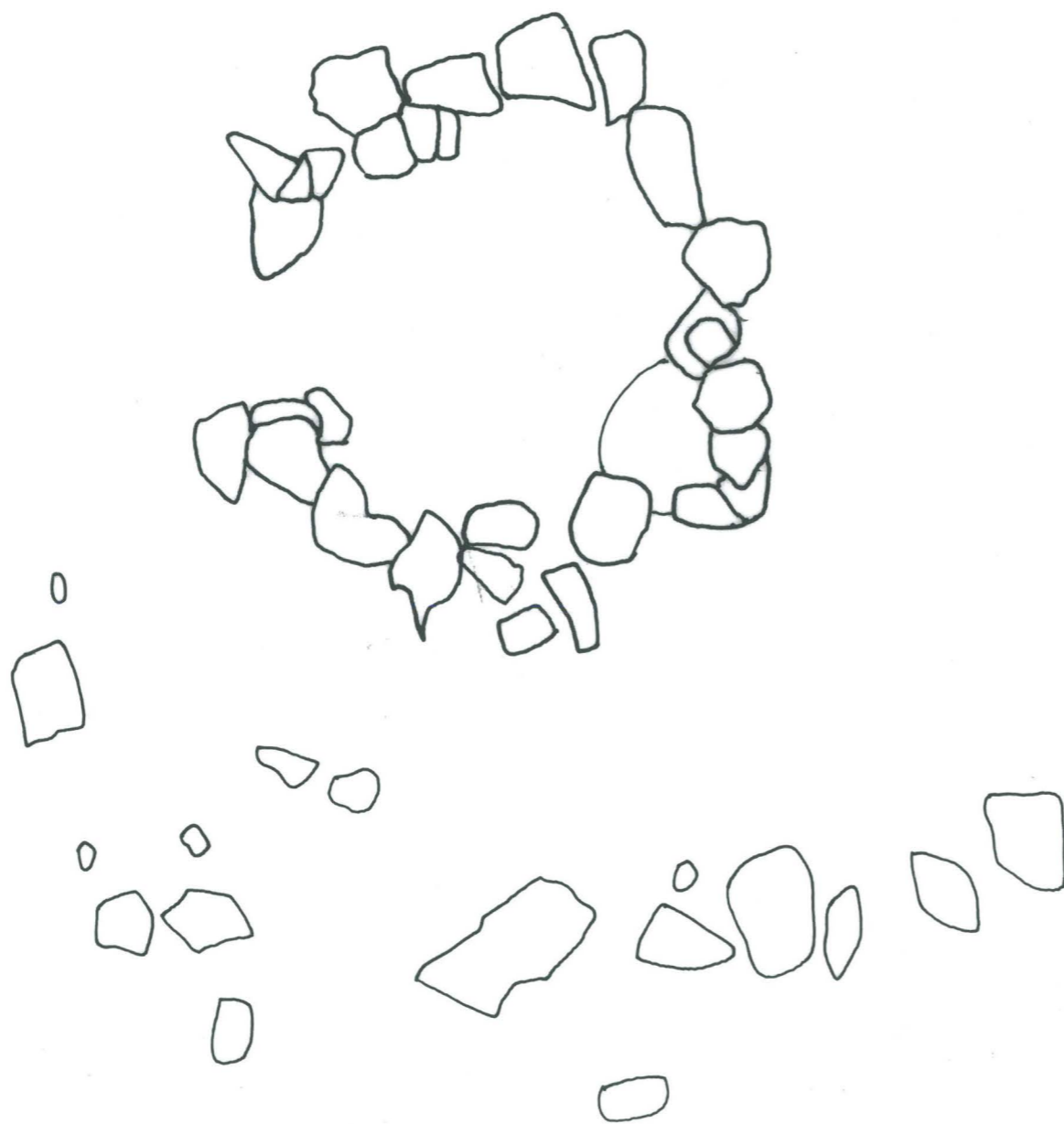
LÄHDE: EUGEN SÖDERSTRÖM 2000: KOKKOLAN VANITAN
SATAMA-ALUEEN HISTORIA.

CECIL 1855

LOLLS

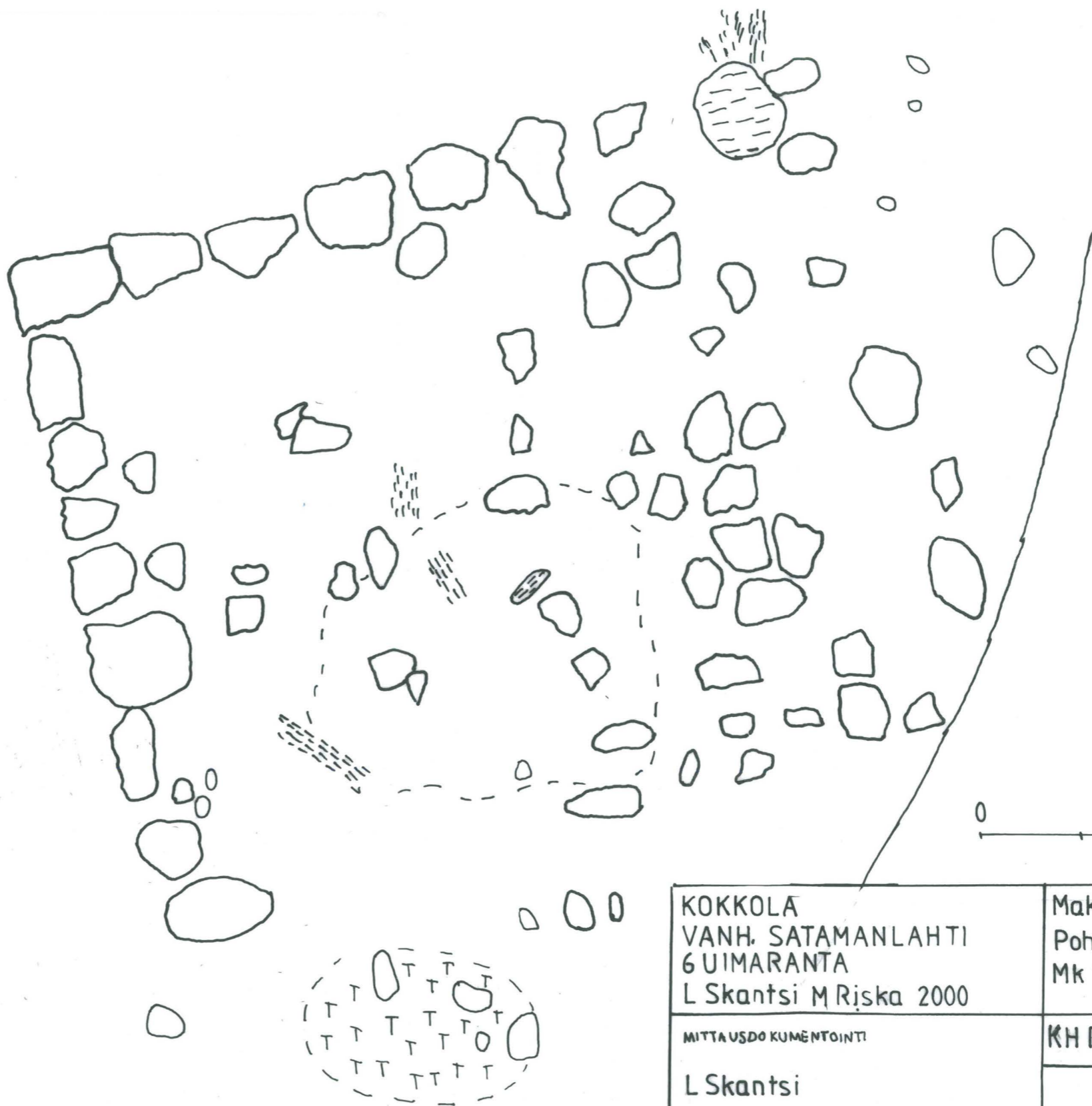
M o a P a y o

18 + 99

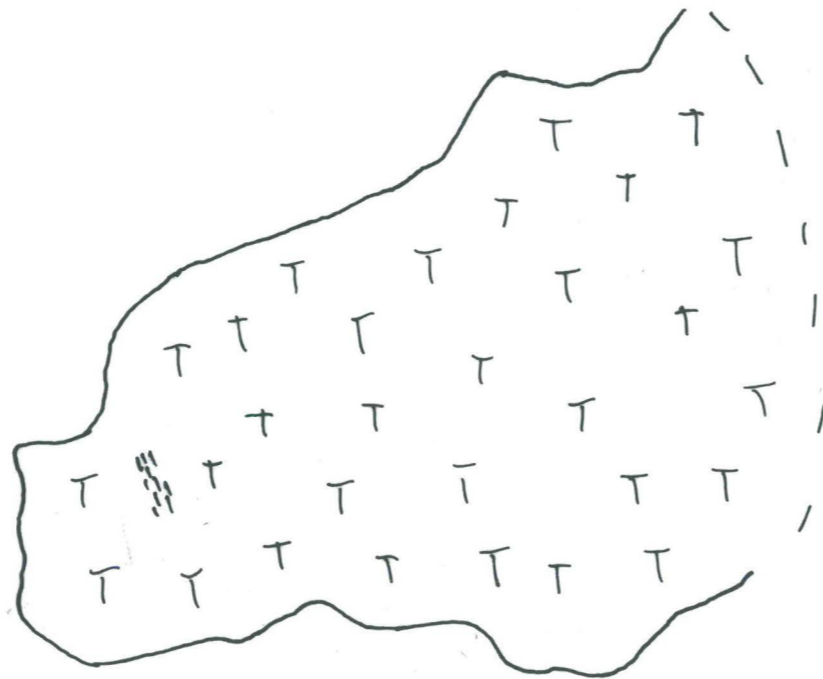
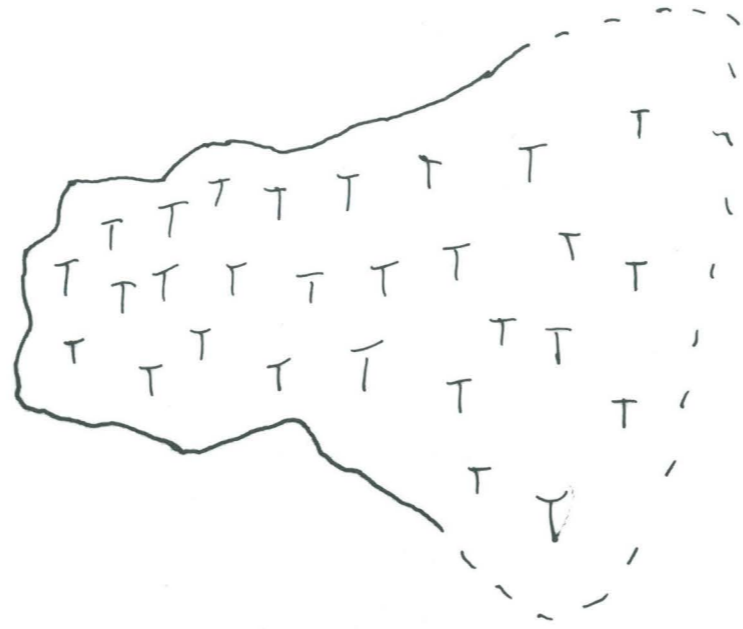

0 2m

KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 6.UIMARANTA L.Skantsi M.Riska 2000	Kaivo + makasiini 110 Pohjakartta Mk 1:50
MITTAUSDOKUMENTOINTI L Skantsi M Järvelä	KH Renlundin museo
	Kartta 1

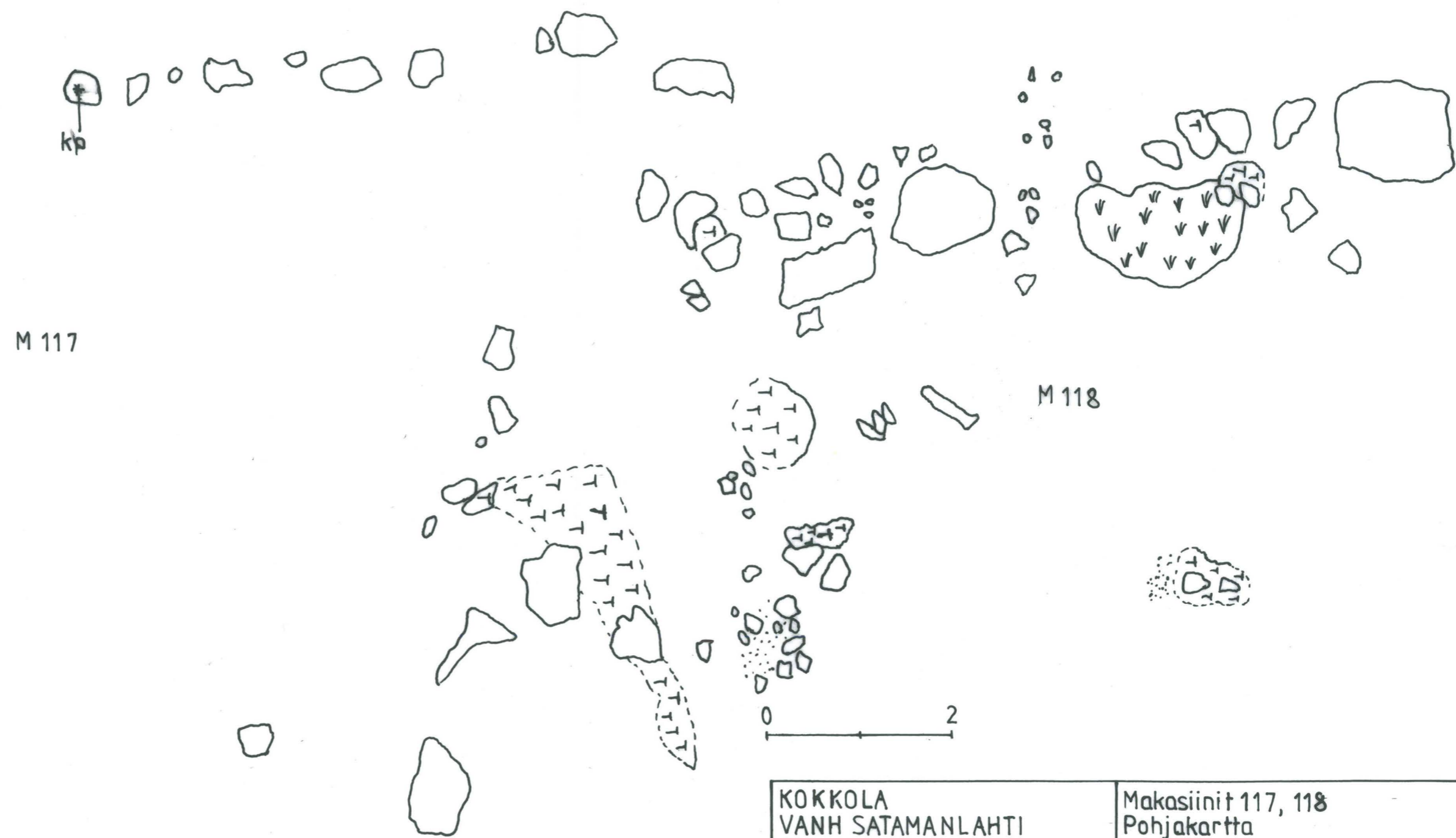
KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 6 UIMARANTA L Skantsi M Riska 2000	Makasiini 111 Pohjakartta Mk 1:50
MITTAUSDO KUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L Skantsi	Kartta 2

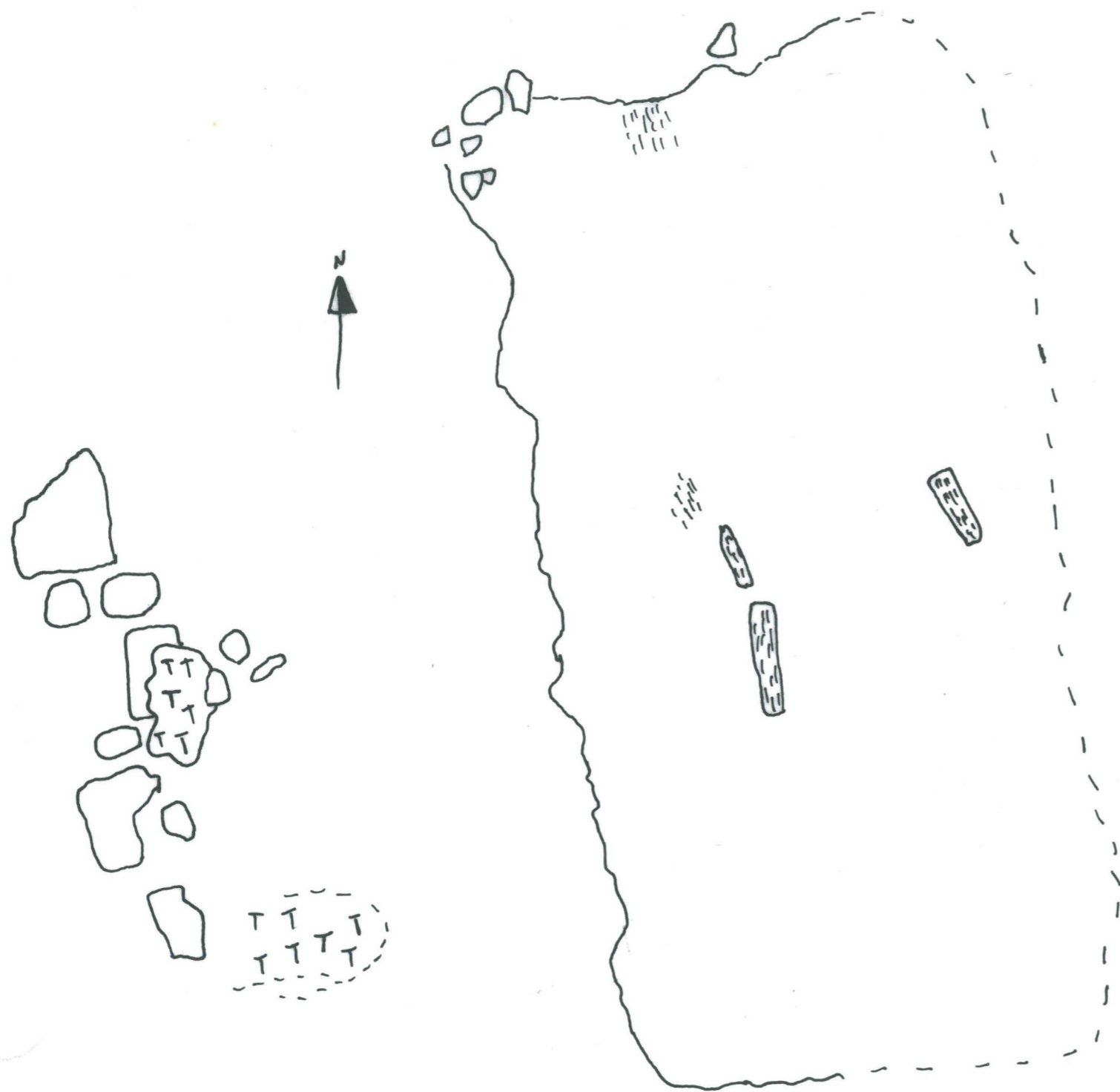
KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 6 UIMARANTA L Skantsi MRiska 2000	Makasiinit 112, 113 Pohjakartta Mk 1:50
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH RenLundin museo
L Skantsi	Kartta 3

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 6 Uimaranta L:Skantsi M.Riska 2000	Makasiinit 115 116 Pohjakartta Mk 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo	
L.Skantsi M.Järvelä		Kartta 4

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 6.UIMARANTA L Skantsi MRiska 2000	Makasiinit 117, 118 Pohjakartta Mk 1/50
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L Skantsi MJärvelä	Kartta 5

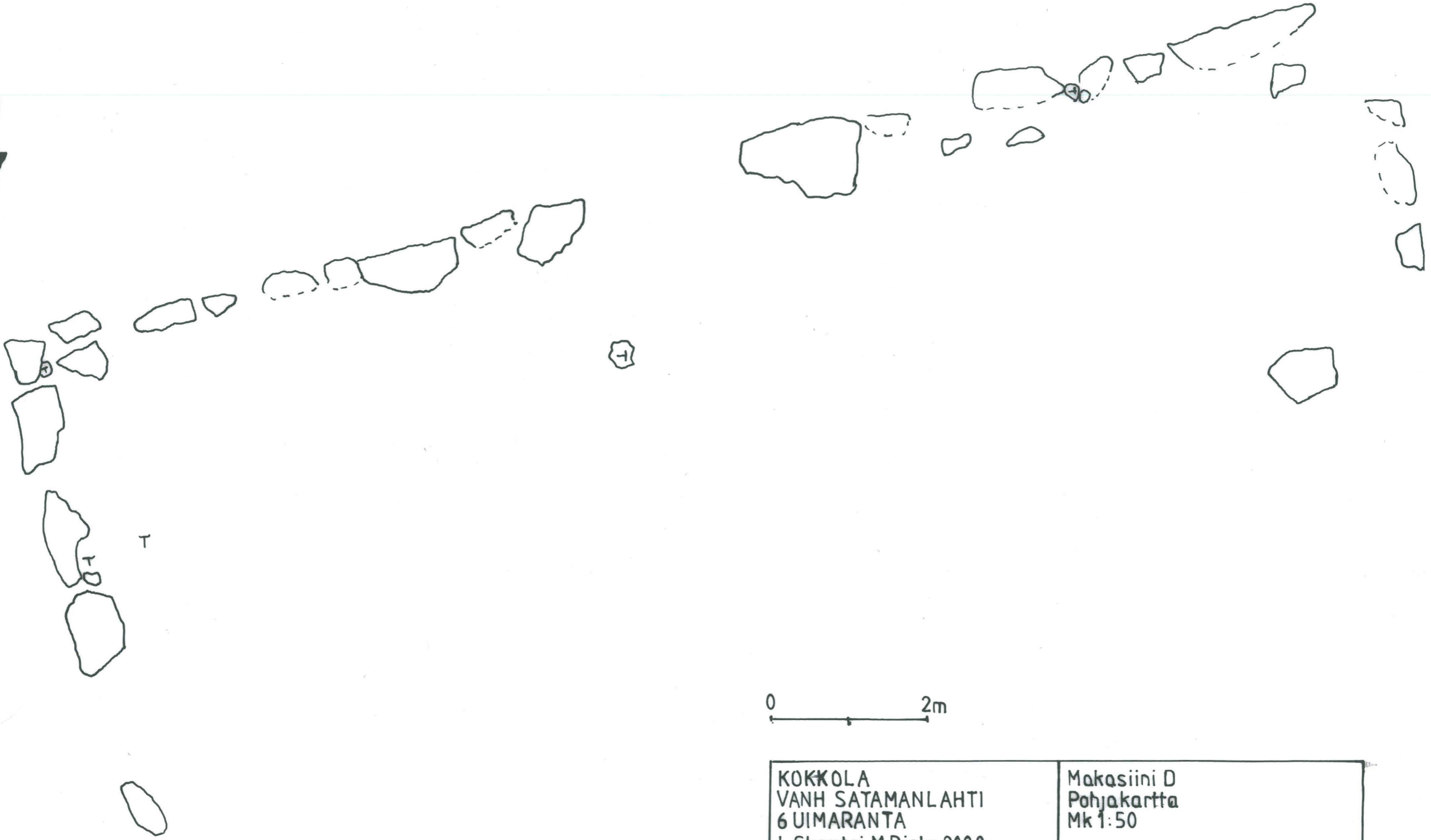
Makasiini Ilman kirjasto

KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 6.UIMARANTA L Skantsi M Riska 2000	Makasiini ilmantunnusta Pohjakartta Mk 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo	
L Skantsi M Riska		Kartta 6

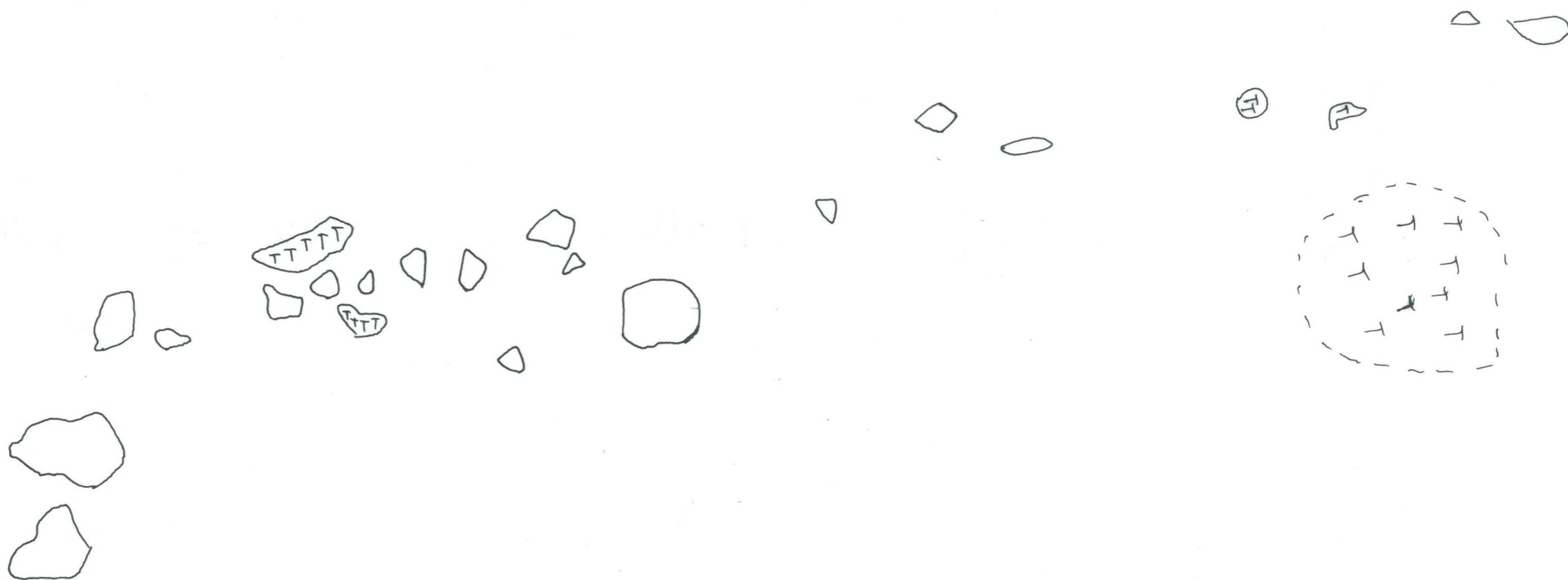

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 6 UIMARANTA L. Skantsi M. Riska 2000	Makasiini C Pohjakartta Mk 1:50
MITTAUS- DOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L. Skantsi M. Järvelä	Kartta 7

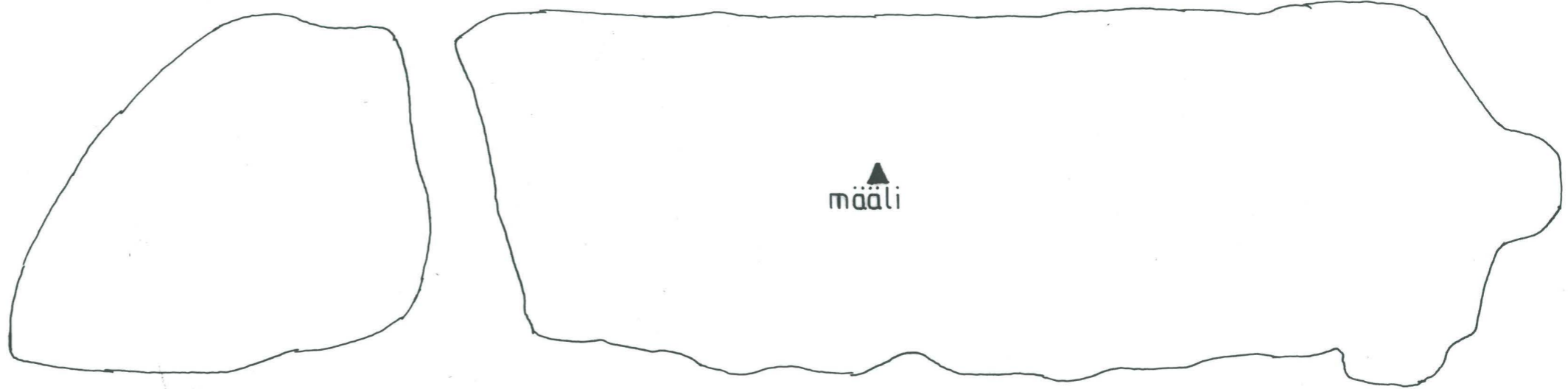
0 ————— 2m

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 6 UIMARANTA L Skantsi M Riska 2000	Makasiini D Pohjakartta Mk 1:50
MITTAUS- ja KUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L Skantsi, M Järvelä	Kartta 8

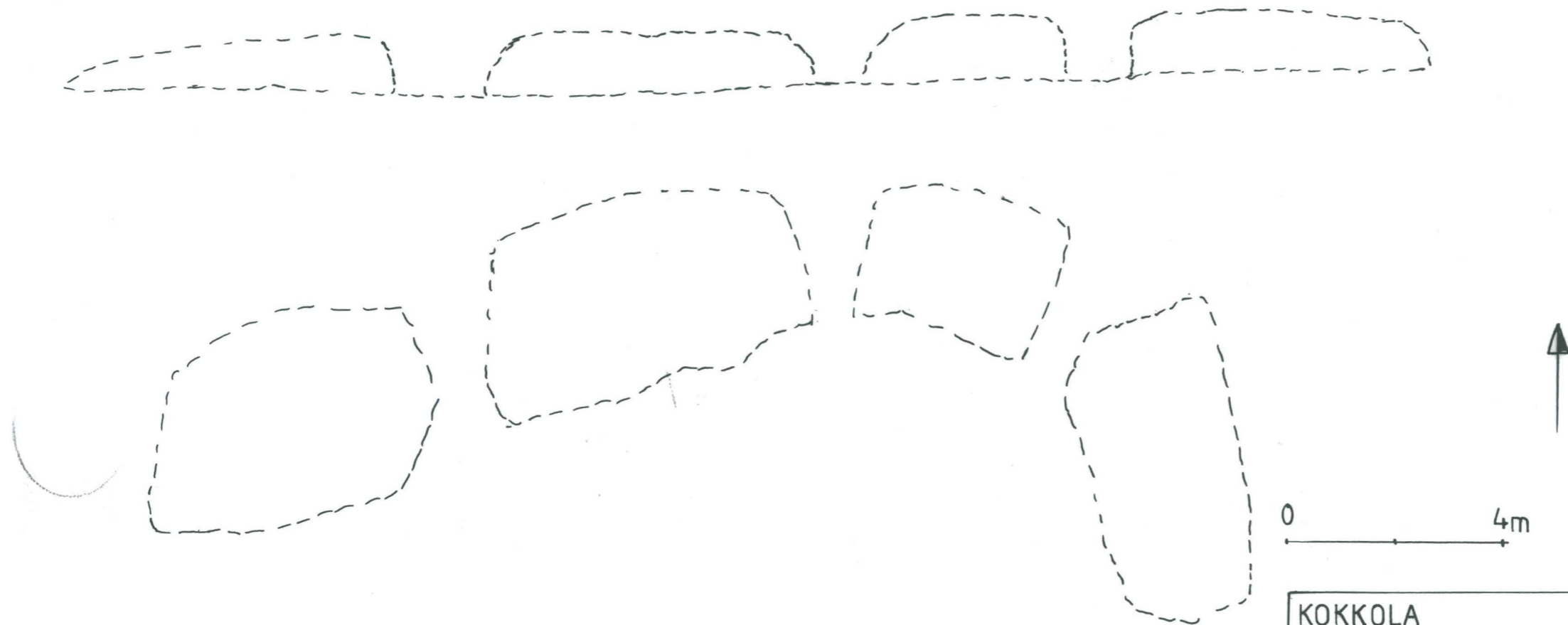
KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 6. UIMARANTA L. Skantsi M. Riska 2000	Makasiini F Pohjakartta Mk 1:50	
MITTAAU SDO KUMENTOINTI	KH Renlundin museo	
L Skantsi M Järvelä		Kartta 9

profiili koillisesta

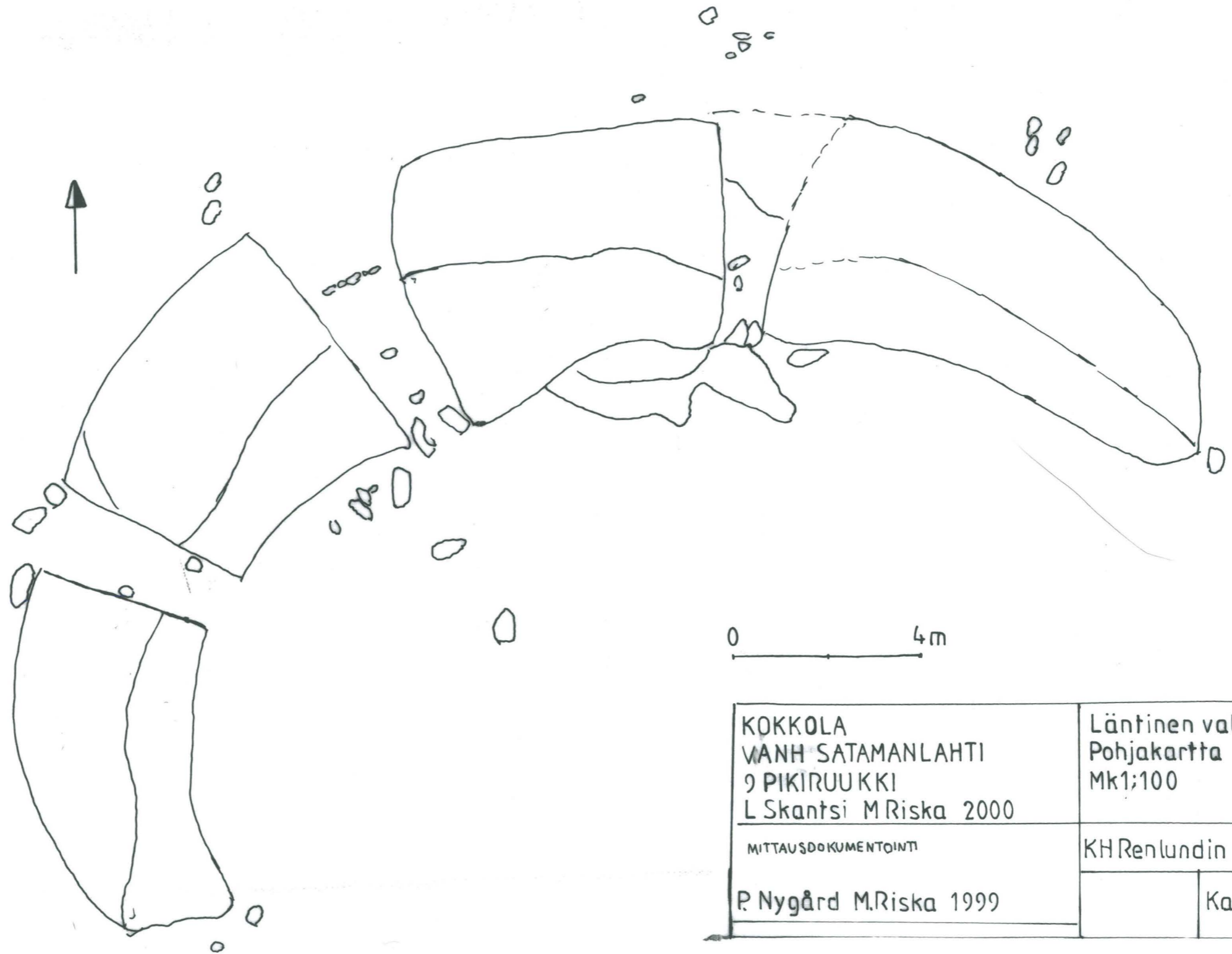

KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 5 VALLILAN TONTTI L Skantsi MRiska 2000	Valli Pohja- ja profiilikartta Mk 1:100
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin musea
L Skantsi MRiska MJärvelä	Kartta 10

profiili etelästä

KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 9 PIKIRUUKKI L Skantsi M Riska 2000	Itäinen valli Pohja- ja profiilikartta Mk 1:100
L Skantsi M Riska M Järvelä	KH Renlundin museo
	Kartta 11

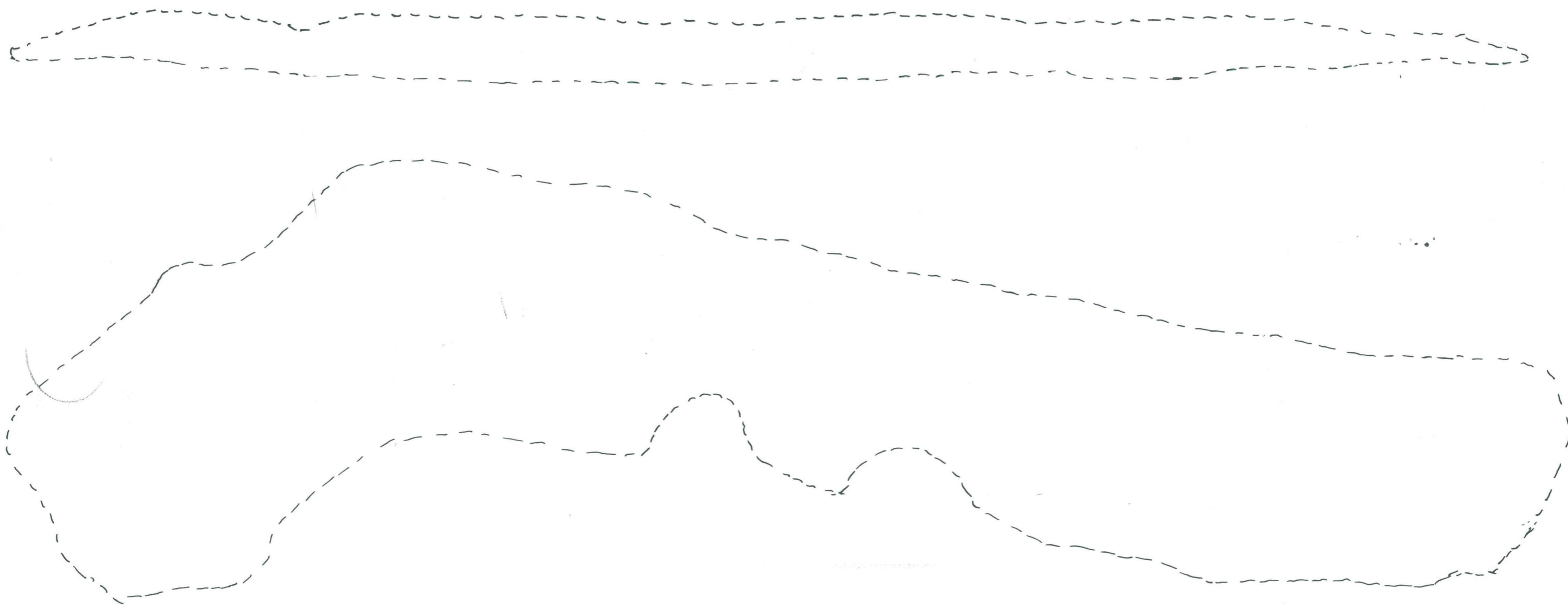
KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 9 PIKIRUUKKI L Skantsi M Riska 2000	Läntinen valli Pohjakartta Mk1;100	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo	
P. Nygård M. Riska 1999		Kartta 12

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 10 HARRBÄDANTIE L Skantsi MRiska 2000	Iso valli Pohja- ja profiilikartta Mk 1:100
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L Skantsi MRiska MJärvelä	Kartta 13

0 4m

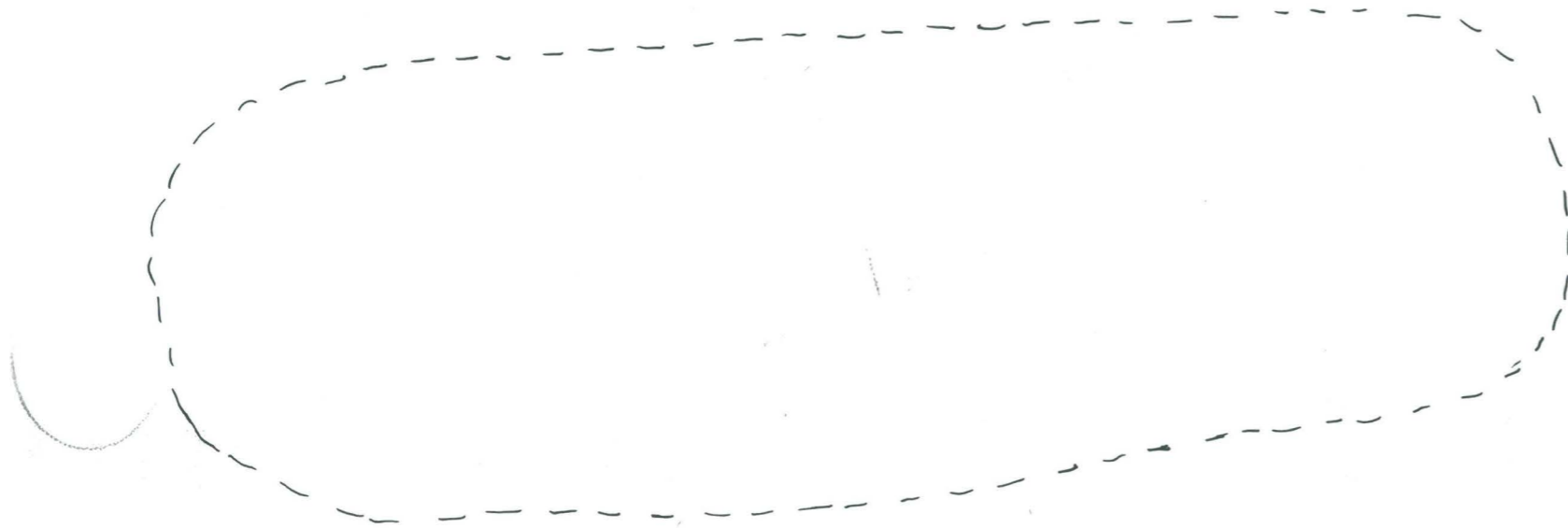
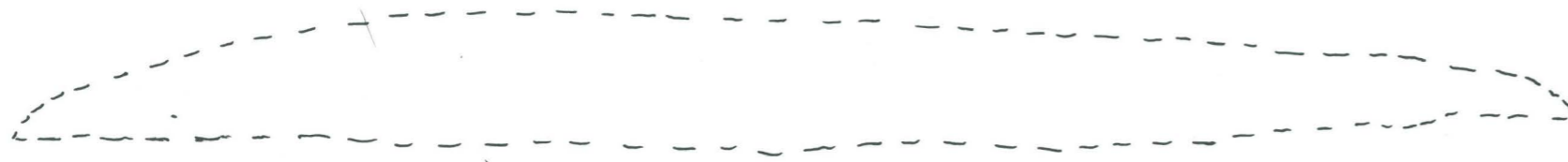

profiili lounaasta

profiili lounaasta

0 4m

KOKKOLA
VANH. SATAMANLAHTI
10 HARRBADANTIE
L Skantsi M Riska 2000

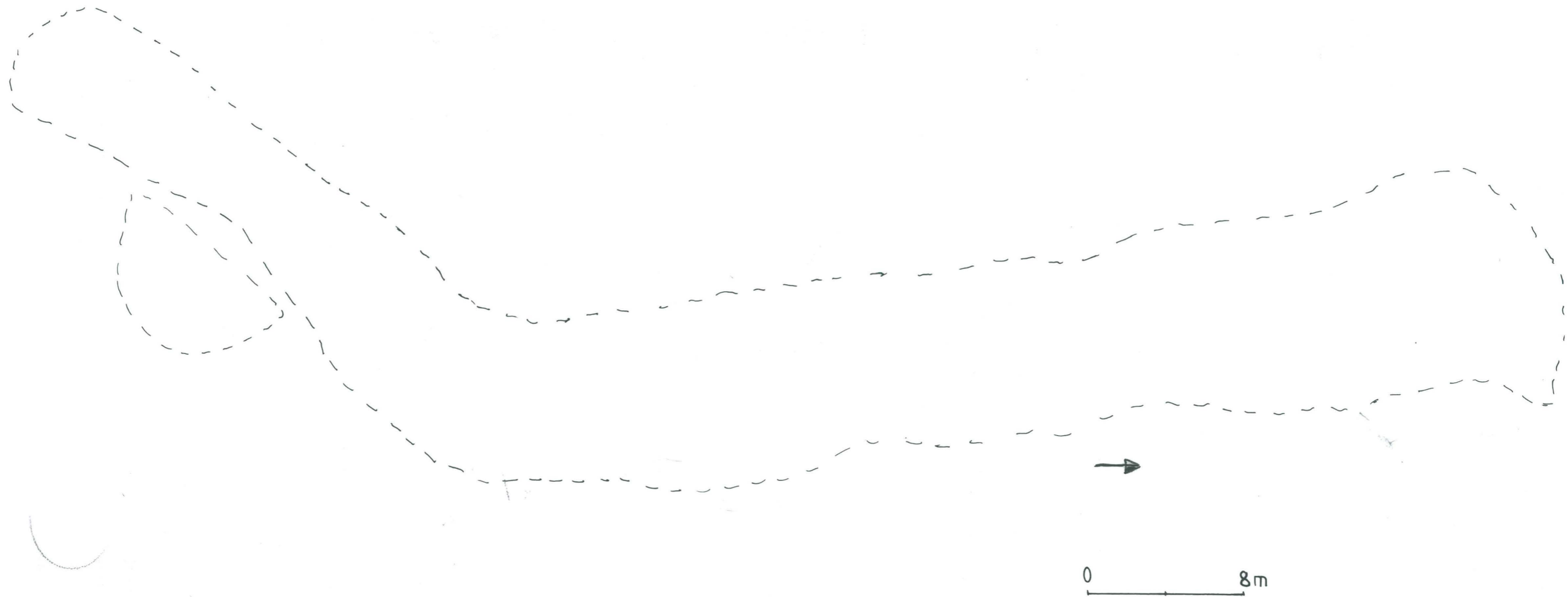
MITTAUSDOKUMENTOINTI

L Skantsi M Riska

Pieni valli
Pohja ja profiilikartta
Mk 1:100

KH Renlundin museo

Kartta 14

0 8m

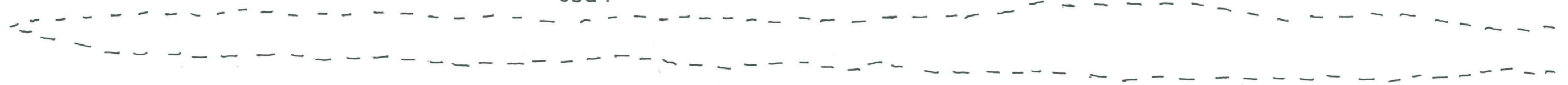
KOKKOLA VANH SATAMAN LAHTI 7. TANSSILAVA L Skantsi M Riska 2000	Iso valli Pohjakartta Mk 1 200	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo	
L Skantsi M Riska M Järvelä		Kartta 15

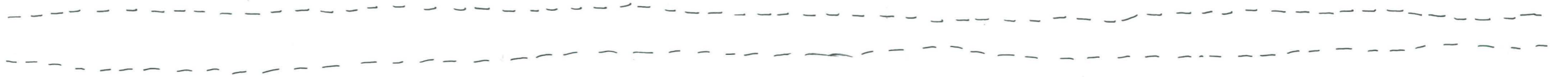
Profiili lännestä

pohjoispää

osa 1

osa 2

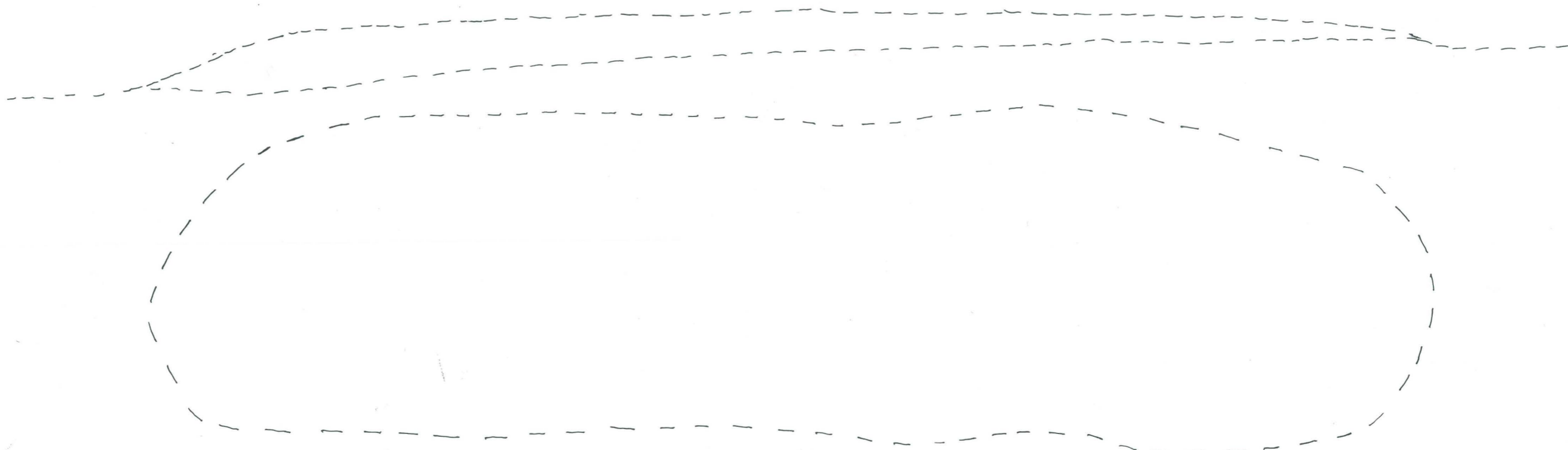
osa 3

eteläpää

KOKKOLA VANH. SATAMANLAHTI 7. TANSSILAVA L. Skantsi M. Riska 2000	Iso valli Pohja- ja profiilikartta Mk 1:100
MITTAUSDOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L. Skantsi M. Riska M. Järvelä	Kartta 16

profiili luoteesta

0 4m

KOKKOLA VANH SATAMANLAHTI 7. TANSSILAVA L.Skantsi M.Riska 2000	Pieni valli Pohja- ja profiilikartta Mk 1:100
MITTAUSPOKUMENTOINTI	KH Renlundin museo
L.Skantsi M.Riska M.Järvelä	Kartta 17

KHRMARK Neg 8:2

KHRMARK Neg 8:6

vanhan sataman lahti

Kokkola

KHRMARK Neg 8:7

KHRMARK Neg 8:18

Marcos Niska 2000

Vanhassa tammalahti

Kokkola

KHRM ARK Ney 8:20

KHRMARX Ney 8:29

Marcus Riska 2006

KIRKON ARKINNEY 8:31

KIRKON ARKINNEY 8:35

Vanhan sataman lahti

Kokkola

KHRMARU Neg 8:48

KHRMARU Neg 10:5

Marcus Niska 2000

Vanhan sataman lahti

Kokkola

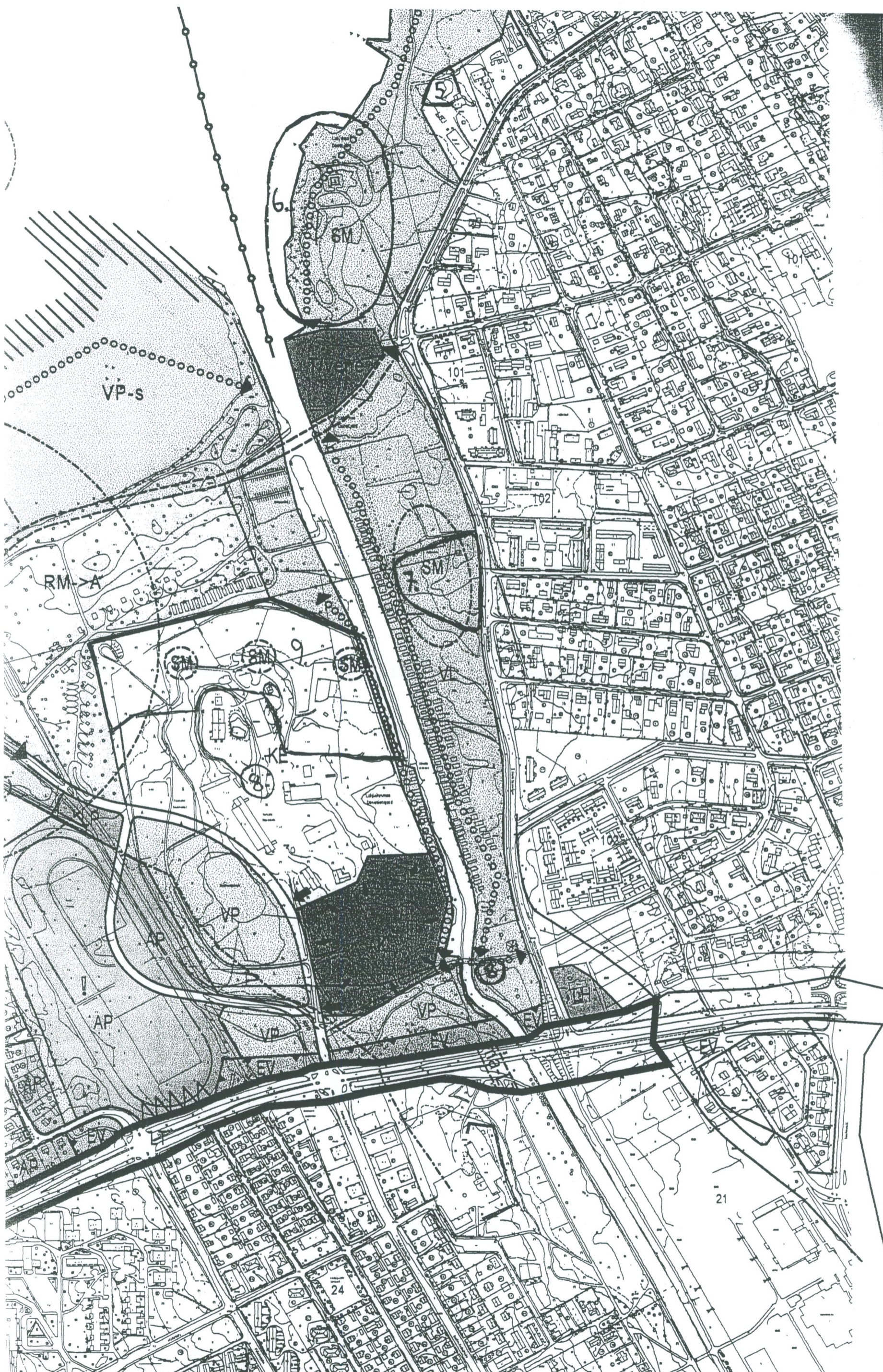

KHRM ARK Ney 14-3

Marcus Niska 2000

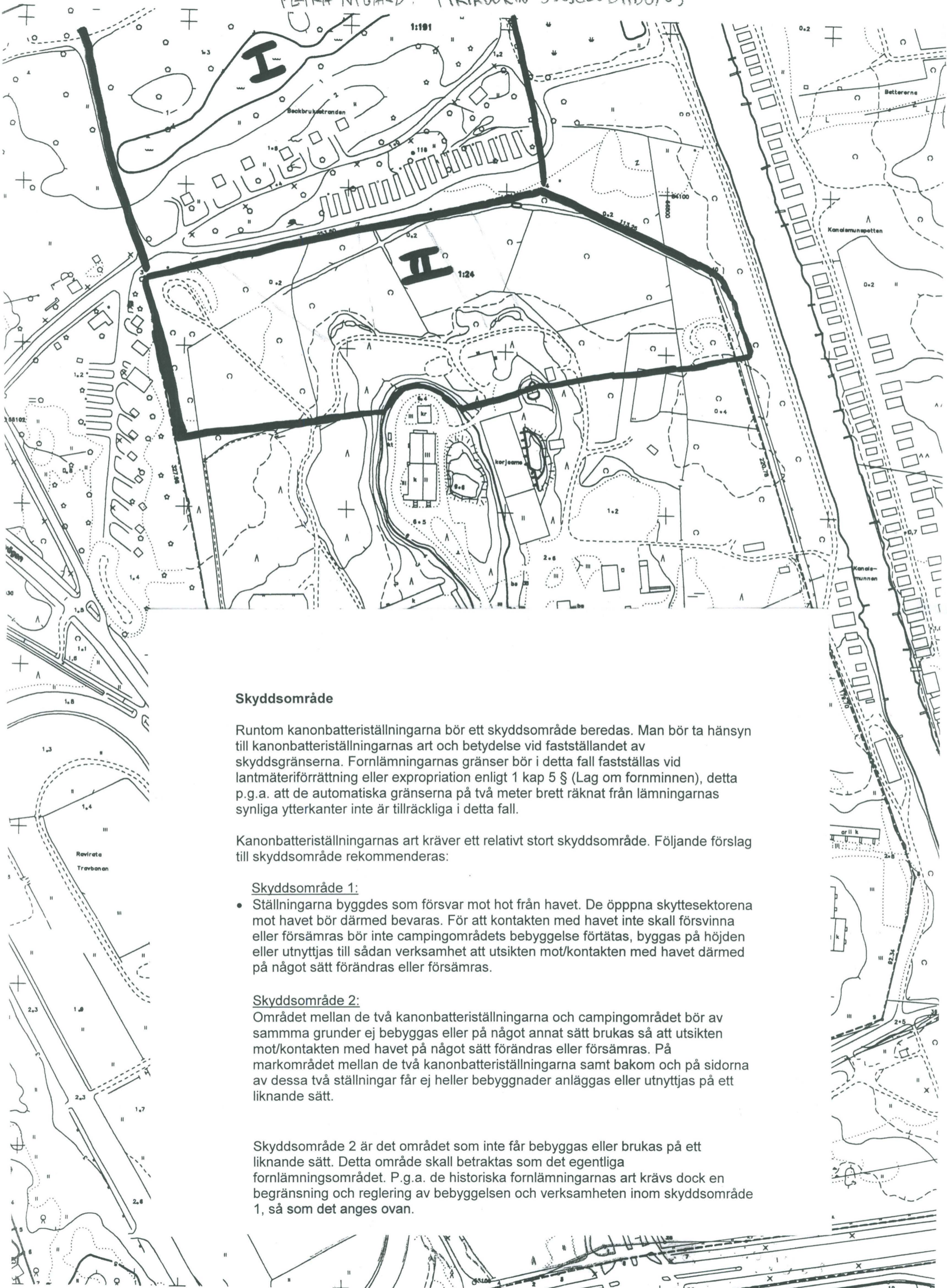
EHDOTUKSET MUINAISJÄÄNNÖSTEN
SUOJA-ALUEIKSI

	RAKEN LAHVIK -ALUE URHEIL -ALUE URHEIL -ALUE
	RANTA -ALUEI VIRKIS
	METSÄ -ALUE
	LOMA- -ALUE -ALUE -YMPÄ- -ALUE -SEUR KAAVO
	LOMA- -ALUE -HUVI- -ALUE -YMPÄ- -RANTA- -ALUE RANTA
	LEIRI- -ALUE PURS
	MATK- -ALUE -ALUE ITÄO-
	SIIRTI- -ALUE -YMPÄ
	ERIT
	YLE
	HUC
	PAIK
	PUF- -ALUE
	PIE
	YH
	SU
	LU- -ALUE
	MU- -MI
	VE- -RANTA MA
	KE- -ALUE 15

PETRA NYGÅRD: PIKIRUKIN SUOJELUOHJOTUS

Skyddsområde

Runtom kanonbatteriställningarna bör ett skyddsområde beredas. Man bör ta hänsyn till kanonbatteriställningarnas art och betydelse vid fastställandet av skyddsgränserna. Fornlämningarnas gränser bör i detta fall fastställas vid lantmäteriförrättning eller expropriation enligt 1 kap 5 § (Lag om fornminnen), detta p.g.a. att de automatiska gränserna på två meter brett räknat från lämningarnas synliga ytterkanter inte är tillräckliga i detta fall.

Kanonbatteriställningarnas art kräver ett relativt stort skyddsområde. Följande förslag till skyddsområde rekommenderas:

Skyddsområde 1:

- Ställningarna byggdes som försvar mot hot från havet. De öppna skyttesektorena mot havet bör därmed bevaras. För att kontakten med havet inte skall försvinna eller försämrats bör inte campingområdets bebyggelse förtätas, byggas på höjden eller utnyttjas till sådan verksamhet att utsikten mot/kontakten med havet därmed på något sätt förändras eller försämrats.

Skyddsområde 2:

Området mellan de två kanonbatteriställningarna och campingområdet bör av samma grunder ej bebyggas eller på något annat sätt brukas så att utsikten mot/kontakten med havet på något sätt förändras eller försämrats. På markområdet mellan de två kanonbatteriställningarna samt bakom och på sidorna av dessa två ställningar får ej heller bebyggnader anläggas eller utnyttjas på ett liknande sätt.

Skyddsområde 2 är det område som inte får bebyggas eller brukas på ett liknande sätt. Detta område skall betraktas som det egentliga fornlämningsområdet. P.g.a. de historiska fornlämningarnas art krävs dock en begränsning och reglering av bebyggelsen och verksamheten inom skyddsområde 1, så som det anges ovan.